Nr. 11. **Kraków, dnia 30 listopada 1926 r.** **Rocznik XLVII.**

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Sprawozdanie administracyjne Magistratu

za czas od lipca 1924 do czerwca 1926.

Rozwiązanie Rady miasta dokonane w lipcu 1924 r. i ustanowienie Komisarza rządowego, a to Dra Zdzisława Wawrauscha, wicewojewody krakowskiego, w czasie od 21 lipca 1924 r. do 18 lipca 1925 r. i Radcy miejskiego oraz naczelnika Wydziału przemysłowego Województwa krakowskiego Witolda Ostrowskiego do dnia 4-go czerwca 1926 roku, przy pozostawieniu na stanowiskach Wiceprezydentów: inż. Karola Rollego, inż. Józefa Sarego i Dra Piotra Wielgusa — jako zjawisko przejściowe, nie mogło spowodować znaczniejszych odchyleń od wytyczonej dziesiątkami lat linji polityki komunalnej Gminy miasta Krakowa. Gospodarka komunalna o tak poważnych tradycjach jak Kraków, która w czasie wojny światowej i w latach następnych w okresie inflacji siłą stosunków musiała ulec może nie załamaniu, lecz pewnemu zastojowi, z chwilą stabilizacji stosunków gospodarczych, mającej swój wyraz w zaprowadzeniu stałej waluty złotego polskiego, skierowała się do spełnienia tych zadań, jakich zmienione stosunki i powrót normalniejszych warunków życia gospodarczego i administracyjnego wymagał, w szczególności do odbudowy tego wszystkiego, co wojna i lata inflacji zniszczyły, oraz do podjęcia rozpoczętej przed wojną przebudowy i rozbudowy miasta i przystosowania go, zwłaszcza dzielnic przyłączonych, do typu miasta nowoczesnego.

Lata administracyjne 1924 i 1925 zaznaczyły się w życiu gospodarczem miasta Krakowa bardzo poważnym wzrostem czynności. Zdawało się, że po ukończeniu wojny i zakończeniu agend z nią związanych, nadeszła era spokojnej pracy samorządowej; rzeczywistość ubiegłych lat wykazała, że nadzieje te były płonne. Pomijając okres inflacji, w którym o żadnej celowej gospodarce, o żadnym programie gospodarczym mowy być nie mogło, również i czas t. zw. stabilizacji waluty nie stworzył warunków normalnej gospodarki, gdyż trwał on zbyt krótko, a oparty, jak się okazało na błędnych podstawach, zakończył się kryzysem gospodarczym, jaki obecnie przeżywamy. Dołączył się do tego fakt przerzucenia przez Państwo na miasta całego szeregu agend dotychczas przez Państwo prowadzonych, choćby wspomnieć tylko pozostawienie miastu rozwiązania kwestji mieszkaniowej, kwestji bezrobotnych, nie mówiąc już o szeregu nałożonych na miasto ciężarów, jak utrzymanie częściowe policji państwowej, przerzucenie na miasta referatu ewidencji wojskowej, rozmaitego rodzaju statystyk, wymiaru podatków państwowych, egzekucji tychże i t. d. Wyrazem powyższego był wzrost znaczny, bo 78% wynoszący, aktów w Magistracie wymagający, rzecz prosta, odpowiedniego powiększenia personalu, a co za tem idzie i podwyższenia wydatków na administrację. Dzięki właściwemu rozdziałowi czynności, odpowiedniemu wyzyskaniu sił, wzrost personalu ograniczył się do przyjęcia kilkunastu pomocników kancelaryjnych, zatem stosunkowo nieznacznej procentowo ilości. W związku ze stale z miesiąca na miesiąc wzrastającym wpływem aktów Zarząd miasta przystąpił do uproszczenia w urzędach miejskich sposobu postępowania, wprowadzając nową manipulację, szycie aktów, zarządzając opracowanie i przygotowanie księgi formularzy, obejmującej szablony druków dla wygotowań i czystopisów. Równocześnie opracowuje się jako dalszą część prawideł kancelaryjnych zasady skupień aktów i prowadzenia archiwów i registratur.

O poważniejszej reformie administracji ze względu na wydać się mające przez ciała ustawodawcze nowe ustawy samorządowe przedwcześnie byłoby myśleć, mimo to przeprowadzono w tymże czasie zgodnie z zasadami przyjętemi przez Państwo redukcję i zmianę etatów, usamodzielniono naczelników Wydziałów, znosząc drugą aprobatę. Ogólną kontrolę (frekwencja, zaległości) prowadzi Biuro prezydjalne. Przeprowadzono następnie nowy podział Magistratu, uproszczono sposób korespondencji z władzami miejscowemi przez wprowadzenie t. zw. korespondencji w krótkiej drodze, co przyczyniło się

w znacznej mierze do oszczędności sił roboczych, jak i papieru. W dziedzinie uregulowania stosunków personalnych opracowano i wydano pragmatykę służbową, statut emerytalny, przepisy o władzach i postępowaniu dyscyplinarnem, przepisy o kwalifikowaniu pracowników miejskich, przepisy o listach starszeństwa, opracowano szereg rozporządzeń wykonawczych, statut organizacyjny dla straży pożarnej, statut organizacyjny pracowni chemicznej, projekt statutu służbowego dla pracowników użyteczności publicznej, opracowano dalej cały szereg rozporządzeń normujących kwestję opieki lekarskiej nad personalem, djet, dodatków polowych, umundurowania i t. d. Opracowano dalej cały szereg instrukcyj jak: dla lekarzy szkolnych, dla naczelnego lekarza weterynaryjnego, okręgowych lekarzy weterynaryjnych, kierownika miejskich zakładów sanitarnych, lekarzy ordynujących w zakładach sanitarnych, dla inspektora manipulacji kancelaryjnej, dla służby kancelaryjnej, dla dozorcy gmachu Magistratu i t. p. Opracowano wreszcie i wydano poraz pierwszy po latach 40-tu szematyzm dla pracowników miejskich. W toku opracowania jest organizacja zakładu czyszczenia miasta w związku z przeprowadzoną automobilizacją tegoż, reorganizacja miejskiej pracowni chemicznej, służby zdrowia, komisarjatów obwodowych. Zarządzono ścisłą kontrolę frekwencji pracowników, oraz badanie wydajności pracy urzędników. Uwzględniając potrzeby kodyfikacji obowiązujących statutów i przepisów miejskich, opracowano i wydano drukiem III. tom Zbioru ustaw i rozporządzeń gminnych, stanowiący dalszy ciąg 2-ch tomów wydanych w r. 1916 i 1917. W druku jest tom IV, obejmujący przepisy dotyczące organizacji Magistratu, władz i instytucyj miejskich, oraz przepisy służbowe dla pracowników gminnych, w opracowaniu tom V., obejmujący przepisy porządkowe, ogniowe i komunikacyjne. Przeprowadzona przez Tymczasowy Wydział Samorządowy lustracja gospodarki gminnej bardzo szczegółowa, bo trwająca około półtora miesiąca i wykonana przez kilkunastu wybitnych urzędników Tymcz. Wydz. Samorządowego, pod kierunkiem Radcy Latoszyńskiego, przy współudziale sił dobranych z innych urzędów — znalazła wszystko w najlepszym porządku, wyrażając uznanie dla Zarządu miasta i naczelników poszczególnych resortów administracji miejskiej.

W dziedzinie postulatów gospodarczych na pierwszem miejscu postawić należy sprawy dotyczące ogólnych warunków rozwoju miasta, jak rozszerzenie terytorjum Województwa przez przyłączenie sąsiednich powiatów rolniczych województwa kieleckiego, ustosunkowanie gospodarcze Górnego Śląska do Krakowa, rozbudowa węzła kolejowego krakowskiego, utrzymanie należytej komunikacji z innemi połaciami Państwa i z zachodem i t. p. W sprawach tych Zarząd miasta przedstawiał wielokrotnie postulaty Gminy miasta Krakowa, starając się wszelkimi środkami o ich zrealizowanie. Dotychczas żadna ze spraw tych, nawet uzyskanie drugiego połączenia kolejowego z Górnym Śląskiem, nie zostało załatwione.

Prócz wspomnianych już poprzednio usiłowań w kierunku rozbudowy krakowskiego węzła kolejowego, Gmina przystąpiła do utworzenia Towarzystwa koleji elektrycznej Zagłębia węglowego w Polsce z projektem budowy koleji elektrycznej z Krakowa do Katowic. Towarzystwo przystąpiło do rokowań z angielsko-amerykańską grupą finansową o uzyskanie potrzebnych funduszów, na razie jednak z powodu znanych stosunków gospodarczych bez widocznego rezultatu.

Oceniając doniosłość połączenia kolejowego Krakowa z powiatem pińczowskim i miechowskim, poparł Zarząd miasta finansowo budowę koleji wąskotorowej z Pińczowa do Kocmyrzowa, zaciągając w Banku Polskim pożyczkę w kwocie 250.000 złotych i zakupując obligacje 8%-owe Banku Gospodarstwa Krajowego na udzielenie powiatowi pińczowskiemu kredytu na powyższą kolej. Powołane władze udzieliły już koncesji, oraz zezwolenia na wywłaszczenie gruntów. Linja ma być uruchomiona z początkiem 1927 r.

Podejmując inicjatywę Wydziału Rady Powiatowej w Myślenicach Zarząd miasta zajął się w r. 1925 sprawą budowy linji kolejowej Warszawa—Kraków—Zakopane. Wybrany komitet przedłożył Ministerstwu Koleji odpowiednie dezyderaty. Z powodu jednak ciężkiego położenia gospodarczego Państwa, sprawa ta nie mogła się posunąć dalej.

W okresie sprawozdawczym w dziale komunikacji:

1) przeprowadzono naprawę i rekonstrukcję bocznicy kolejowej Podgórze-Wisła;

2) przystąpiono do spółki drogowej dla budowy drogi Kraków-Ojców z udziałem pokrywania 4% wydatków ogólnego kosztorysu, co wypadło za rok 1924 i 1925 po 4.000 złotych;

3) zremontowano dla poprawy komunikacji z lotniskiem w Rakowicach część drogi od rogatki do bramy fortecznej;

4) przyznano subwencję 2.000 zł. dla Państwowego Zarządu dróg wodnych na budowę linji telefonicznej Smolice-Zator, potrzebnej w akcji powodziowej.

Wreszcie celem utrzymania należytej komunikacji Krakowa z Dz. XXII. Podgórze, która to komunikacja wskutek zniszczenia starego mostu odbywała się tylko III. mostem, stary most rozebrano i wybudowano w tem miejscu wspólnie z Rządem prowizoryczny most, który został oddany 15 lutego 1926 r. do użytku publicznego. Pozatem przystąpiła Gmina wspólnie z Rządem na zasadzie pokrycia po połowie kosztów do budowy IV. stałego mostu na Wiśle w przedłużeniu ulicy Krakowskiej i ulicy Legjonów w Podgórzu. Na ten cel wstawiono do budżetu m. na rok 1926 kwotę 400.000 zł. jako pierwszą ratę.

W sprawie wykonania reformy rolnej stała Gmina na tem samem stanowisku zasadniczem, co w latach poprzednich t. j. starała się o zabezpieczenie sfery interesów dla miast i wykluczenia w obrębie tej sfery jakiejkolwiek parcelacji bez zgody władz miejskich. W tej sprawie wystosowała Gmina memorjał do Rządu i Związku miast z projektem konkretnych przepisów, wypływem czego była ustawa z 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, która w przeważnej części uwzględniła zgłaszane i bronione wytrwale przez Magistrat potrzeby miast.

Działalność Gminy miasta Krakowa w sprawie rozbudowy miast, nie mogła się rozwinąć z powodu braku funduszów. Na podstawie nowej ustawy o rozbudowie miast powołał Tymczasowy Zarząd miasta Komitet rozbudowy miasta Krakowa i uchwalił dlań regulamin. Komitet ten odbył 12 posiedzeń, załatwił 182 podań, przyznając z kontyngentu przypadającego na

Kraków w kwocie 2,484.000 zł. pożyczki 99 petentom, w tem Gminie i 79 osobom prywatnym na kwotę 2,420.700 — resztę zarezerwował Komitet na dalsze pożyczki tylko na dokończenie domów mieszkalnych.

Dla ulżenia nędzy mieszkaniowej wybudowała Gmina w ciągu 1925 i 1926 roku 10 domów: dom przy Aleji Słowackiego, domy przy ul. Słonecznej, 5 domów (3 frontowe, 2 oficynowe przy ul. Syrokomli), 2 domy przy aleji pod Kopcem Krakusa, oraz 5 baraków mieszkalnych dla bezdomnych. Oprócz tego nabyła Gmina baraki powojskowe w dzielnicy XXII. Podgórze i przerobiła je na pomieszczenie bezdomnych. Na powyższe budowy zaciągnęła Gmina w Banku Gospodarstwa Krajowego ośm pożyczek ulgowych w łącznej sumie 420.000 zł. — W celu zaś poparcia działalności budowlanej różnych instytucyj udzieliła Gmina gwarancji dla pożyczek mieszkaniowych Spółce mieszkaniowej dla miast 50.000 zł., Towarzystwu Osiedli Urzędniczych w kwocie 40.000 zł. i Towarzystwu tanie domy robotnicze 175.000 zł., Towarzystwu Wzajemnej Pomocy niższych funkcjonarjuszy miejskich 96.000 zł., oraz przyznała Towarzystwu Wzajemnej pomocy uczniów Uniwersytetu Jagiell. subwencję na częściowe pokrycie czynszu za prawo budowy.

Poza gwarancją, dla ułatwienia akcji mieszkaniowej, udzieliła Gmina pełnej poręki statutowej dla Kasy Oszczędności miasta Krakowa za wkłady i oprocentowanie, oraz dla Kasy Oszczędności w Podgórzu do kwoty 8.000 zł.

Obszar gruntów miejskich według stanu z 1. lipca 1926 wynosi 720 ha 17 a 08 m^2 majątku gminnego, którego wartość według oszacowania przyjętego do zamknięcia rachunkowego za rok 1925 wynosi 20,500.000 złotych w złocie, 357 ha 68 a 41 m^2 dobra gminnego, łącznie zatem 1077 ha 85 a 49 m^2, poza granicami miasta Krakowa 394 ha 08 a 85 m^2.

Wartość budynków miejskich przyjęto ogólnie na sumę 24,000.000 zł. — Gmina posiada budynków 180, w tem domów czynszowych 68 a w nich 742 lokatorów.

Inwentarz ruchomości miejskich ocenia się na 844.000 złotych.

Gmina miasta Krakowa jest członkiem Spółki mieszkaniowej dla miast, jako udział wniosła grunty wartości imiennej 8,033,590 Mp. Według oszacowania Magistratu, które dokonano na żądanie Spółki, grunty te przedstawiają obecnie wartość 105,231·50 zł.

Ubezpieczenie budynków gminnych podlegających przymusowemu ubezpieczeniu od ognia zcentralizowano w P. T. U. W., wartość objektów przeszacowano w złotych na podstawie wartości przedwojennej. Koszta ubezpieczenia od ognia wynoszą rocznie około 20.000 zł. — W dziale ubezpieczeniowym od odpowiedzialności cywilnej opłaca Gmina około 22.000 zł. premji rocznie.

W omawianym czasokresie nabyła Gmina 173.660·26 metrów kwadr. gruntów, w tem 3 obszary z budynkami. Wśród tych gruntów przypada 18.890·70 m. kw. na rozszerzenie cmentarza, 65.596 m. kw. pod wodociąg rezerwowy, 3.456 m. kw. pod piekarnię (po „Proletarjacie"), 53,163·80 m. kw. na rozbudowę miasta, 6.878 m. kw. dla Zakładu czyszczenia miasta, resztę pod ulice i t. p. — Oprócz tego zakupiła Gmina 766/768 części tj. 99·73% własności tzw. „Pałacu Wołodkowiczów" przy ul. Lubicz i ul. Pawiej o łącznym obszarze 13.392 m. kw. gruntu z 8 budynkami.

Gmina pozbyła ogółem 17.428·28 metrów kw. w tem 10.822·85 m. kw. pod budowę mieszkań, 236·53 m. kw. na cele przemysłowe, resztę na cele wyrównania granic itp.

Również zarezerwowano grunt o obszarze 14.385 m. kw. dla przyszłej parafji w Dz. XXI Płaszów.

Wreszcie ustanowiono 4 prawa budowli w Dz. VI., XIV. i XXII. na cele budowy:

a) domu związkowego urzędników miejskich,
b) drugiego domu akademickiego,
c) laboratorjum maszynowego Akademji górniczej,
d) Zakładu przemysłowego J. Sachy.

Przepełnienie cmentarza rakowickiego przybrało rozmiary katastrofalne i dlatego Rada m. wypowiedziała się jeszcze w 1923 r. za jego najspieszniejszem rozwiązaniem. Rozszerzenie cmentarza nastąpić może jedynie na położonych w stronie północnej gruntach, będących własnością skarbu wojskowego. Magistrat ustawicznie domagał się u odnośnych władz odstąpienia potrzebnych gruntów, czyniąc równocześnie starania o przyspieszenie sprawy w Warszawie przez posłów i senatorów. Niestety zrealizowanie tej sprawy napotyka na trudności głównie z tego powodu, że władze państwowe nie chcą odstąpić potrzebnego gruntu państwowego, mimo usilnych zabiegów Gminy, oraz mimo przepisów ustawy o rozbudowie miasta. Wywłaszczenie gruntów prywatnych na rozszerzenie cmentarza jest obecnie w toku. Regulacja cmentarza rakowickiego i roboty ogrodowe przedsięwzięte w r. 1925 i 1926 zmierzają w całej pełni do zmiany cmentarza na prawdziwy park cmentarny. Roboty te miały przedewszystkiem na celu rozszerzenie i odnowienie stanu dróg i ścieżek, odarniowanie i wyszutrowanie tychże, przeprowadzenie odwodnienia przez budowę 28 studzienek pochłonnych, wygotowanie szczegółowych planów i założenie katastru gruntowego grobowców. W roku 1926 podjęto również roboty zmierzające do uporządkowania cmentarza podgórskiego.

Na gruntach gminnych naprzeciw cmentarza rozbudowano Zakłady przedsiębiorstwa przyozdabiania cmentarza w sposób uwzględniający nowoczesne wymagania kultury hodowlano-kwiatowej. Przedsiębiorstwo to oparte na zasadzie samowystarczalności finansowane będzie z dochodów własnych — zostało niedawno uruchomione i prosperuje pomyślnie.

Gospodarka Ogrodów miejskich po 10-cio letniej stagnacji okazuje znaczne ożywienie skutkiem stabilizacji waluty. Dążeniem Zarządu Ogrodów miejskich było dążenie do podniesienia stanu plant i parków miejskich do poziomu parków i ogrodów miast zagranicznych. Pole pracy po wojnie było rozległe. Ogrodzenia wewnętrzne i zewnętrzne wymagały naprawy. Naprawę tychże przeprowadzono, jak również naprawę ławek i pomnożenie ilości ich o kilkadziesiąt nowych. Trawniki plant od dłuższego czasu nie odmładzane, zostały na znacznej przestrzeni gruntownie zregenerowane. Pozatem przeprowadzono naprawę nawierzchni ścieżek na przestrzeni około 3 klm., kilka nie potrzebnych ścieżek zniesiono, przez co powierzchnię trawników zwiększono. Corocznie przeprowadza się odmłodzenie drzewostanu, rozsadzając pewną ilość drzew i krzewów, przycinając wybujałości. W okresie sprawozdawczym wysadzono około 3.000 sztuk krzewów z własnych kultur. Szkółki drzew i krzewów ozdobnych rozwijają się normalnie, przygotowując materjał nietylko na obsadzanie dróg, ale także na zadrzewienie nowo-mających powstać urządzeń ogrodo-

wych. Hodowla róż rozpoczęta w r. 1924 pozwoliła na wysadzenie już w 1925 r. 10.000 szt. dziczków różanych, które w następnym roku uszlachetniono. W dziale obsadzania ulic i placów obsadzono ulice: Łobzowską, Śląską, Krakusa, Podgórską, Smoleńsk, pl. Jabłonowskich; drzewa na ulicach przycina się corocznie, oczyszcza oraz okopuje. Zakłady ogrodnicze powiększyły się o jedną szklarnię. zbudowaną z materjału rozebranej szklarni Dyrekcji Tramwaju, co pozwoli rozszerzyć szczepienie w porze zimowej i przechowywanie większej ilości sadzonek. Z nowych inwestycyj przeprowadzono w tymże czasie budowę plant Dietlowskich. Budowa ta prócz nowego planu objęła przekopanie całego terenu, poprawę gleby przez dowiezienie około 3.000 fur ziemi urodzajnej i 200 fur nawozu, oraz budowę ścieżek przy zużyciu około 6.000 fur rumowiska, kamieni i piasku. Plantacje przy ul. Dietla ogrodzone trwałem żelaznem ogrodzeniem są na razie ze względów hodowlanych dla publiczności niedostępne, niemniej stanowią już dzisiaj miłą ozdobę tej ulicy.

W Parku miejskim na Krzemionkach przeprowadzono naprawę ogrodzeń, oczyszczenie terenu ze setek fur rumowiska i szutru obsypującego się z góry ze skał na dolinę parku a uzyskanym stąd materjałem rozpoczęto naprawiać ścieżki nietykane od 20 lat. Korzystając z funduszu bezrobotnych, Gmina przystąpiła do zalesienia w sposób parkowy części Krzemionek, położonych między parkiem a Dz. XXII., gdzie przystąpiono również do budowy nowych aleji i chodników. W ten sposób park na Krzemionkach rozszerzy się terenowo, zyskując malownicze wzgórze z przepiękną panoramą na miasto.

Plantacje nad Wisłą otrzymały nową nawierzchnię ścieżek, pozatem przygotowano teren do zregenerowania zniszczonych trawników. Plantacje te wymagają uregulowania granic i zabezpieczenia zewnętrznego przez ogrodzenie.

Stan parku Dra Jordana po ogrodzeniu tegoż nowem oparkanieniem znacznie się poprawił. Zadrzewienie i zakrzewienie jego obszaru postępuje normalnym torem. Park ten dojdzie do właściwego poziomu po zadecydowanem już przez Radę miejską rozszerzeniu terytorjum jego i zasklepieniu koryta Rudawy, które w stanie dzisiejszym zatruwa powietrze w najbliższej okolicy błoń i parku.

W Parku Krakowskim naprawiono ścieżki, ławki, ogrodzenia, poprzycinano krzewy, utrzymywano boiska w należytym porządku.

Z prac nowych wspomnieć należy o przygotowaniu planów otoczenia Wawelu pierścieniem plant, oraz o urządzeniu skwerów i plantacji w ulicy Retoryka, Aleji 3-ch Wieszczów, na Rynku Kleparskim i na Placu Groble.

Miejski Park Ludowy na Woli Justowskiej znajduje się w stadjum dalszej rozbudowy. Rozbudowa ta polega w pierwszej linji na regeneracji drzewostanu przez zasadzenie drzew szlachetnych, jak jodły, sosny amerykańskiej i zwykłej, dębu czerwonego, buka i innych otrzymywanych z własnych kultur, a usuwaniu stopniowem nieszlachetnych zdegenerowanych drzew liściastych. Glebę parkową zasilać potrzeba ziemią humusową i nawozem sztucznym. Stan szkółek drzewnych polepsza się z każdym rokiem, w okresie sprawozdawczym wysiano nasion rozmaitych drzew na łącznej przestrzeni około 3.000 m^2, zapas też znajdujący się w siewkach różnych rodzajów drzew i egzotów, tudzież sadzonek jest bardzo znaczny, wynosi bowiem obecnie około miljona sadzonek doborowej jakości. Sadzonki tej używa się częścią dla plantacji parku ludowego i regeneracji lasu dotąd niskopiennego, a część może być spieniężona.

Użytkowanie lasu ogranicza się tylko do czyszczeń, trzebieży, usuwania wywrotów, wiatrołomów, usuwania chorych drzew, a uzyskany stąd materjał używa się na ogrodzenia.

W roku 1925 ukończono budowę nowej gajówki i budynków gospodarczych, jak stajni, stodół w oddziale lasu nad skałkami. Koszt budowy gajówki wynosił wraz z ogrodzeniem 8.000 zł. Stary budynek barakowy Zakamycze pokryto nową papą, naprawiono dach na gajówce im. Malczewskiego, oraz stodołę. Wszystkie dachy papą kryte poterowano, domek myśliwski na Łysej górze oszalowano deskami, polakierowano pokostem.

Roboty około rozbudowy parku objęły następnie założenie u wejścia do Panieńskich Skał polany z licznemi chodnikami i ścieżkami, obsadzonej egzotami szpilkowemi, oraz sadzonkami kosodrzewiny tatrzańskiej. Wyszutrowano szereg chodników i wybrukowano rowy odpływowe, pobudowano liczne nowe ścieżki w krętych serpentynach z rowami odpływowymi i wybrukowaniem szkarp. W części południowo-wschodniej i południowo-zachodniej założono dwie dalsze polany, pierwsza z widokiem na Kraków i Kopiec Kościuszki, druga z widokiem na Tyniec, Bielany i Tatry. Polany te obecnie są w rozbudowie przez karczowanie drzew i pozostawieniem ładniejszych grup drzew i krzewów. Opracowano wreszcie projekty na budowę schronisk i altan.

Dla podniesienia zwierzostanu w ptactwie łownem, a temsamem upiększenia parku założono w r. 1925 małą bażantarnię z bażantów i jaj, dostarczonych przez miłośników Parku Wolskiego.

System gospodarki finansowej Gminy opiera się od r. 1923 niezmiennie na zasadach ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów miejskich. Przewidziane ustawą tą źródła dochodowe zostały w całości przez Zarząd Gminy wyczerpane. Najpoważniejsze z nich stanowiły bezwątpienia podatki pośrednie pobierane w Krakowie w formie akcyzy. Źródło to wskutek zniesienia przez Rząd akcyzy odpadło, powodując paromiljonową lukę w budżecie. Licząc się z ogólnem zubożeniem i siłą podatkową mieszkańców, stara się Gmina obciążenie podatkowe dostosować do jej możności i nienaruszyć podstaw gospodarczych mieszkańców. Temu przypisać należy, że obecne stawki najważniejszych podatków miejskich nie tylko nie przekraczają przedwojennych, lecz nawet są od nich niższe. — Tak mianowicie podatek mieszkaniowy wynosił przed wojną 5% a w r. 1914 nawet 6% czynszu brutto, gdy tymczasem dziś wynosi on tylko 4%. Obciążenie podatkiem od nieruchomości, t. j. drugiem poważnem źródłem dochodów gminnych nie dochodzi również granicy przedwojennego obciążenia tym podatkiem. Widocznem to jest, gdy się weźmie pod uwagę, że sam państwowy podatek domowo-czynszowy przed wojną wynosił 14% czynszu brutto, natomiast obecne rzeczywiste obciążenie nieruchomości państwowym i gminnym podatkiem, należy przyjąć na 11% w stosunku do przedwojennego parytetu czynszów. Wreszcie w r. 1914 pobierała Gmina dodatki do podatku zarobkowego w wysokości 60% tego podatku, podczas

gdy od początku obowiązywania polskiej ustawy o finansach komunalnych pobiera się dodatki gminne do podatku obrotowego w maksymalnej wysokości 25%.

Z powyższego zestawienia okazuje się zatem, że Gmina w swej polityce skarbowej unika nadmiernego opodatkowania ludności; — jeśli zaś w ostatnim czasie Gmina podwyższyła niektóre opłaty za świadczenia (jak: mytnicze, rzezalniane, targowe), to jest zrozumiałem, że musiała to uczynić dla wyrównania ubytku w dochodach gminnych skutkiem skasowania akcyzy miejskiej, a wynoszących około 1½ mil. zł. Zbytecznem jest dodawać, że sposób, jaki w interesie utrzymania równowagi budżetu miejskiego obrała Gmina dla wypełnienia luki w dochodach gminnych, powstałej przez zniesienie akcyzy tj. podwyższenie istniejących, ewentualnie także w przyszłości wprowadzenie nowych opłat za świadczenia tam, gdzie to jest dopuszczalnem — jest i słusznym i nie ma nic wspólnego z fiskalizmem.

Dla zilustrowania systemu podatkowego Gminy wypada wyszczególnić pobierane po r. 1923 podatki i opłaty miejskie. Rozpadają się one na następujące trzy grupy:

I. Podatki i opłaty o charakterze podatków bezpośrednich:

udział w państw. podatku dochodowym	15 proc.
dodatek do państw. podatku przemysł.	25 „
dodatki do świadectw przemysłowych	30 „
dodatek do państw. podatku grunt.	135 „
dodatek do podatku od nieruchomości	50 „
podatek od przeniesienia nieruchomości	2 „
podatek od spadków i darowizn	10 „
podatek od lokali	4 „
podatek od zaprotestowanych weksli	½ „
podatek od psów	30 zł. rocznie
podatek od plakatów i szyldów, zależnie od powierzchni szyldu	10—60 zł. rocznie.

II. Podatki i opłaty o charakterze podatków pośrednich:

dodatek do państw. podatku spożywczego od spirytusu, wina i wyrobów wódczan.	30 proc.
od innych artykułów	15 „
dodatek do patentów na wyrób trunków	80 „
dodatek do patent. na sprzedaż trunków	130 „
podatek od towarów dowożonych	według taryfy
podatek hotelowy	20 „
podatek tramwajowy	10 „
podatek od publ. zabaw i widowisk zależnie od rodzaju widowiska	5—60 „

III. Podatki i opłaty o charakterze należytości za świadczenia:

opłaty od podań i świadectw urzęd.	wedł. taryfy
opłaty od środków przewozowych przemysł. i od tabliczek kontrolnych	wedł. taryfy
myto rogatkowe	wedł. taryfy.

Obciążenie podatkowe na głowę wynosi w Krakowie, według budżetu miejskiego na r. 1926 w podatkach bezpośrednich 29 zł. 94 gr., w podatkach pośrednich 20 zł. 61 gr., w opłatach gminnych 18 zł. 08 gr. Obciążenie to, wynoszące łącznie 68·63 zł., jest wyższe od obciążenia podatkowego na rzecz Państwa o 7%. — Obciążenie powyższe jest co prawda w stosunku do lat przedwojennych wysokie, jednak usprawiedliwione obecnemi stosunkami i nie wyższe niż w innych miastach Rzpltej Polskiej tejsamej co Kraków wielkości.

Przechodząc do omówienia zadłużenia miasta podkreślić należy, że zadłużenie to znacznie się zmniejszyło. Prócz zwaloryzowania szeregu pożyczek przedwojennych spłaciła Gmina w r. 1925 pożyczek na sumę 860.803 zł. 49 gr. tak, że obecnie przy majątku gminnym oszacowanym według stanu z r. 1924 na sumę 199,258.289 zł. obciążenie tegoż wynosi 14,042.647·— w którem mieści się również i zadłużenie Gminy w okresie sprawozdawczym na sumę zł. 6,352.800·— dokonane dla odbudowy tego co wojna i czasy inflacji zniszczyły, a mianowicie pożyczka Banku Gospodarstwa Krajowego 4,000.000·— zł. zużyta na spłatę pożyczki szwajcarskiej w kwocie zł. 1,800.000·— i na cele budowlane 2,200.000·— zł., oraz pożyczki w łącznej kwocie 620.000·— zł. na budowę domów mieszkalnych; z Banku Komunalnego 250.000 zł. na budowę kolei Pińczów-Kocmyrzów, z funduszu bezrobocia 845.000·— zł. na zatrudnienie bezrobotnych, 587.800·— zł. na inwestycje i spłatę zaciągniętych z tytułu inwestycji zobowiązań, oraz z Kasy Oszczędności miasta Krakowa 50.000 zł.

W dziale przemysłowym rok 1924 znamionował słaby stosunkowo rozwój przemysłów handlowych, — wydano bowiem o 12% kart przemysłowych mniej — znaczny ubytek przemysłów rękodzielniczych — o 52% mniej — oraz koncesyj o 82% mniej niż w roku 1923. Powyższy zmniejszony rozwój przemysłu i handlu tłomaczy brak normalnych kredytów, zastój budowlany, wreszcie nadmierne ciężary podatkowe. Rok 1925 upłynął pod znakiem dalszej stagnacji zakładów przemysłowo-handlowych, co zaznaczyło się w mniejszem ilościowo staraniu o uprawnienia przemysłowe, rękodzielnicze i handlowe. Nieznaczną podwyżkę wydanych koncesji tworzą dorożki samochodowe. Wspomniane wyżej niekorzystne konjunktury ekonomiczne, wpłynęły ujemnie na rozbudowę i konserwację warsztatów przemysłowych, dając powód do częstej interwencji Magistratu w kierunku usuwania braków, zwłaszcza wadliwości pomieszczeń roboczych. Wielki przemysł fabryczny uległ niemal zupełnej stagnacji. Stagnacja ta spowodowała szereg przemysłowców do złożenia karty przemysłowej. Prócz dorożek samochodowych jedynie jeszcze przemysł techniczno-dentystyczny okazuje pewne ożywienie. Co do przemysłu gospodnio-szynkarskiego, to ustawa o państwowym monopolu spirytusowym przekazała większość tych spraw kompetencji władz skarbowych, przeprowadzających również rewizję koncesyj szynkarskich. Wydział przemysłowy załatwia jedynie koncesje hotelarskie, oraz podawania potraw, napojów i chłodników bezalkoholowych. Oprócz bieżących czynności dział administracji przemysłowo-handlowej dążył do uregulowania taryfy dorożkarskiej, pogrzebowej, środków przewozowych, spraw aptek, katastru środków przewozowych, sprzedaży węgla kamiennego sposobem rozwozu, wreszcie w drodze osobnego regulaminu ruchu autobusów i dorożek samochodowych. Ruch przemysłowo-handlowy ujęto w stałą miesięcznie kontrolowaną statystykę. W ostatnim roku zorganizowano kilka stowarzyszeń przemysłowych, ustanawiając stałych komisarzy dla szczegółowej opieki i nadzoru nad stowarzyszeniami. W roku 1926 nastąpiło pewne ożywienie zwłaszcza w przemyśle wolnym, w którym powstał szereg większych zakładów przemysłowych.

Stosunek Gminy do szkolnictwa powszechnego

opiera się na ustawowym obowiązku dostarczania budynków szkolnych, ich utrzymywania, oraz dostarczania potrzeb rzeczowych. Szkół powszechnych istnieje w mieście 58, budynków zaś posiada Gmina 51, z których 49 gminnych specjalnie na cele szkolne zbudowanych, 3 zaś stanowią prywatną własność przez Gminę wynajętych na cele szkolne. W liczbie 49 budynków zaledwie 10 jest nowocześnie urządzonych — 24 mieści się w budynkach starszego typu, jednak znajduje należyte pomieszczenie, natomiast nieodpowiednio jest pomieszczonych 11, z czego 9 w budynkach miejskich starych, zniszczonych, a 2 szkoły w wynajętych. Pozatem 6 szkół mieści się w barakach, z czego 3 murowane posiada nowoczesne urządzenie. Reszta szkół w liczbie 7-miu niema osobnego pomieszczenia, odbywa naukę w godzinach popołudniowych, względnie mieści się przy innych szkołach. W ciągu obu lat Gmina nie ustawała w dążeniu do budowy nowych szkół, wypracowano szczegółowe projekty budowy 2-ch szkół w dzielnicy Warszawskie i na Blichu, przygotowano kosztorysy i wyznaczono odpowiednie parcele gminne. Równocześnie odnoszono się kilkakrotnie do Rządu o uzyskanie pożyczki na ten cel, jednakże bezskutecznie. Zgodnie z wymaganiami współczesnemi przeprowadzono w okresie sprawozdawczym odnowienie szeregu budynków szkolnych. W kilku budynkach zaprowadzono instalacje elektryczną, wodociągową, łazienki i t. p. urządzenia mające na celu podniesienie zdrowotności i czystości w budynku szkolnym. W dziedzinie tej wspomnieć należy o bibliotece szkół powszechnych, zasilanych przez Gminę rokrocznie subwencją na zakupno pewnej ilości książek i urządzeń centralnej pracowni przyrodniczej przy szkole im. św. Florjana przy ul. Szlak. W tymże czasie otwarto szkołę powszechną dla głuchoniemych i niedorozwiniętych. Poczyniono odpowiednie kroki celem zwolnienia Gminy od ciężarów spowodowanych założeniem przez Rząd w 1918 r. państwowej szkoły zawodowej żeńskiej i zredukowania obowiązków nałożonych do jednorazowego remontu budynku do wysokości 30.000 zł. rozłożonej na 2 lata, oraz ryczałtu za światło, opał i t. d. w kwocie 1.600 zł. rocznie. Własnym kosztem utrzymuje Gmina miejską szkołę gospodarstwa domowego, której Rząd nie subwencjonuje.

Gmina w wysokim stopniu interesować się musi szkolnictwem zawodowem dokształcającem. Ilość tych szkół w ubiegłych dwóch latach wzrosła do liczby 19 na utrzymanie których Gmina płaci $^1/_3$, Rząd $^2/_3$ kosztów. Magistrat prowadzi ewidencję uczniów uczęszczających do tych szkół i przeprowadza dochodzenia w sprawie zaniedbania posyłania uczniów do szkół. W sprawach wyznaniowych działalność Magistratu ogranicza się do czynności urzędowych przy zawieraniu ślubów cywilnych, dochodzeniach przy sprostowaniu metryk, legitymacji dzieci i t. p., kontroli metryk izraelickich, sam zaś prowadzi metryki bezwyznaniowych.

Gmina jest właścicielką dwóch muzeów, a to Muzeum Narodowego i Przemysłowego. Muzeum Przemysłowe w okresie sprawozdawczym powiększyło swe zbiory, zakupiło szereg dzieł do biblioteki, prowadziło 8 pracowni i szereg kursów i odczytów, urządziło kilka wystaw, rozbudowało swe warsztaty, w szczególności warsztaty drukarskie zaopatrzone w maszyny nowego typu tak drukarskie, jak i reprodukcyjne. Kino Muzeum wyświetliło koło 150 obrazów przy udziale około 30.000 widzów. Muzeum otrzymało fundację od p. Amelji Kriegerowej, składającą się z kompletnego urządzenia atelier fotograficznego, oraz z cennego zbioru płyt fotograficznych, obejmujących kilka tysięcy zdjęć architektury i zabytków kultury i sztuki średniowiecznej.

Zbiory Muzeum Narodowego zwiększają się stale tak drogą kupna, jak i darów i zapisów. Zarząd miasta rokrocznie przeznacza fundusz w budżecie na zakupno dzieł sztuki i mimo ciężkiej sytuacji finansowej, braku gotówki zakupił w okresie sprawozdawczym dość znaczną ilość obrazów, wśród nich dzieła Grassi'ego, Grottgera, Andriollego, Chodowieckiego, Wierusz Kowalskiego, Mroczkowskiego, Weissa, Jarockiego, — szereg minjatur, rycin, okazy porcelany, monet starych i innych przedmiotów sztuki w ilości 646.

Ze znaczniejszych zapisów wymienić należy zapis śp. Ferdynanda Bryndzy, obejmujący obrazy, minjatury, 42 przedmioty z drzewa, bronzu, porcelany, szkła, 100 okazów grafiki i 161 książek z XVI i XVII wieku; zapis śp. Włodzimierza Łukasiewicza — 12 obrazów i 3 krzesła barokowe; oraz śp. Fr. Paszkowskiego pamiątki po Kościuszce.

Dary znaczniejsze złożyli: Fr. Biesiadecki w monetach, banknotach, medalach. — A. Sabatowska — 30 obrazów Ambrożego Sabatowskiego, — K. i L. Bierkowskie — biurko i fotel po Krasickim, — rodzina śp. Jana Rembowskiego — 30 portretów legjonistów.

W palącej sprawie pomieszczenia zbiorów Muzeum Narodowego Zarząd miasta powołał do życia osobny komitet. Gmina odstąpiła bezpłatnie Komitetowi temu parcelę gruntową u wylotu ul. Wolskiej pod budowę nowego gmachu Muzeum Narodowego. Mimo ustawicznych wszechstronnych zabiegów i usilnych starań i mimo posiadanych pewnych funduszów z zapisów ostatnio śp. Karola Corazzy, który przeznaczył połowę dużej realności w Tarnowie, względnie sumę ze sprzedaży uzyskaną i ofiar prywatnych, nie przyszło dotąd do istotnego rozwiązania sprawy i należytego pomieszczenia zbiorów muzealnych. Muzeum Narodowe w okresie sprawozdawczym poza normalną pracą muzealną urządziło szereg wystaw, jak sztuki japońskiej, portretów królów polskich, znakomitych Polaków i t. p. W tym czasie rozpoczęto konserwację starych opraw ksiąg od XV. wieku i w dalszym ciągu prowadzono konserwację obrazów cechowych i broni. W oddziale Muzeum Czapskich przeprowadzono konserwację zbiorów i poddano rewizji wszystkie przedmioty, które dla braku miejsca rozmieszczone są w szafach i skrzyniach. W 1924 r. oddała Gmina w zarząd Muzeum Narodowego dwie starożytne sale we Wieży Ratuszowej odpowiednio zaadaptowane dla celów muzealnych, w których pomieszczono zabytki średniowieczne, głównie obrazy cechowe. Prócz wielu wycieczek z całej Polski i zagranicy, zwiedziło Muzeum w 1924 r. 58.121 osób, w 1925 r. 43.610 osób. W oddziale Domu Matejki przeprowadzono remont realności i odnowienie, oraz odmalowanie sal. W oddziale Feliksa Jasieńskiego przeprowadzono inwentaryzację, oprawiono obrazy i książki, powiększono zbiory w dziale grafiki polskiej, pasów polskich, dywanów, kilimów wschodnich.

W oddziale im. Barącza ubiegłe 2 lata nie zaznaczają się specjalnemi pracami. Oddział ten urządzony

niedawno, zostaje pod nadzorem ofiarodawcy, który zarządza nim w ramach corocznego budżetu miejskiego.

W zrozumieniu, że Kraków ze swoimi zabytkami architektury średniowiecza stać się może ośrodkiem turystyki nietylko polskiej, lecz i zagranicznej, Zarząd miasta zainicjonował ankietę w sprawie turystyki, której celem było obmyślenie sposobu obudzenia ruchu turystycznego w Krakowie i Małopolsce. Rezultatem jej jest wzmożenie czynności wojewódzkiej komisji turystycznej w kierunku starań o lepsze utrzymanie dróg, należących do węzła dróg bitych w Krakowie, o rozbudowę krakowskiego węzła, o należyty rozkład pociągów, ułatwiających komunikację Krakowa z zachodniemi państwami; z Zakopanem, z Krynicą, o bezpieczeństwo na tych drogach, stworzenie stacji autobusów w Krakowie, o ściślejszy dozór nad czystością w hotelach i restauracjach.

Przeprowadzone oszczędności w administracji państwowej znalazły, jak poprzednio wspomniałem, swój odzew we wzroście agend administracji gminnej. Nowa ustawa wojskowa przerzuciła wszelkie czynności przygotowawcze do poboru, jak też i na wypadek mobilizacji, pozatem reklamacje wojskowe i sprawy karne wojskowe na Magistraty, a w ostatnim czasie przerzuciła wskutek skasowania oficerów ewidencyjnych również i czynności tychże na Magistrat. Prace w omawianym resorcie się temsamem podwoiły.

Dziedzina opieki społecznej wzrasta z roku na rok, a to wskutek nowej ustawy rozszerzającej obowiązki Gminy z ustawy tej wynikające na wszystkich ponad rok w mieście zamieszkałych, co przy wzrastającem zubożeniu ludności połączonem jest dla miasta z dotkliwym ciężarem. Zarząd miasta chcąc zapobiec nędzy panującej obecnie wskutek braku pracy, przeprowadził akcję udzielenia pomocy bezrobotnym przez udzielanie zapomóg żywnościowych, oraz deputatów węglowych. Akcja ta objęła około 2.000 ludzi, została z dniem 20. czerwca b. r. zamknięta. Na prowadzenie kuchni dla bezrobotnych udzielił Magistrat subwencji Książęco-Arcybiskupiemu Komitetowi 3.000 zł., a kuchni Czerwonego Krzyża dał w naturze węgiel i drzewo. By dać pracę bezrobotnym wprowadził Zarząd miasta opłaty, a to w formie podatku dwugroszowego od biletu tramwajowego i 5 groszowego od kilowata prądu elektrycznego. Dochód z tego wynoszący po dzień 30. czerwca 1926 roku 220.730 zł. 92 gr. pozwolił Gminie zatrudnić 117 robotników i pracowników umysłowych w dziale robót tramwajowych, 55 robotników w Elektrowni miejskiej, oraz 480 robotników w Budownictwie miejskiem i Zakładzie czyszczenia miasta. Gmina zajęła się również walką z żebractwem ulicznem i wprowadziła w tym celu w życie komitet pomocy ubogim, który ma za zadanie przeciwdziałanie marnowaniu grosza publicznego przez jałmużnę w pieniądzach, wprowadzając na to miejsce bony na żywność.

W latach ubiegłych nawiedziła miasto dwukrotnie powódź, powodując znaczne wydatki zarówno na walkę z żywiołem, jak i przyjście z pomocą dla mieszkańców nią dotkniętych, w szczególności w dzielnicach po lewym brzegu Wisły położonych. Zremontowano wówczas około 200 mieszkań kosztem Gminy.

Sprawa zewnętrznego wyglądu Krakowa była przedmiotem szczególnej troski Zarządu miasta. Wielkim postępem w tym kierunku było uregulowanie sprawy lepienia afiszów. W miejsce tablic reklamowych, które umieszczane na fasadach domów, szpeciły miasto, wybudowano na całym obszarze miasta (wraz z gminami przyłączonymi) 90 kolumn, których zewnętrzna strona przeznaczona jest na lepienie afiszów, wnętrze zaś na trafiki i sprzedaż gazet przez inwalidów, — którzy przedtem sprzedaż tę prowadzili przy szafkach na chodnikach. Kolumny wybudowane zostały przez Spółkę „Orbis“ jej kapitałem. Przez pierwszych 10 lat Gmina tytułem czynszu za dzierżawę gruntu pod kolumny pobiera czynsz, corocznie ustalany, który obecnie wynosi około 10.000 zł. rocznie. Po 10 latach kolumny te stają się własnością Gminy. — Celem należytego wykonania obowiązujących przepisów o szyldach, wywieszkach itp. utworzono przy Miejsk. Muzeum techniczno-przemysłowem poradnię dla tych spraw, której zadaniem jest nietylko udzielanie wskazówek, ale również wygotowywanie za zwrotem kosztów projektów szyldów, portali, gablotek itp. W ten sposób naprowadzono interesowane sfery na właściwą drogę estetycznego wyglądu reklamy kupieckiej.

Do uporządkowania zewnętrznego wyglądu miasta przyczyniło się znacznie postępujące szybko, zwłaszcza w 1926 roku odnawianie fasad domów, nie tylko przez wydawanie nakazów policyjno-budowlanych, ale i przez wyjednanie w M. Kasie Oszczędności odpowiednich kredytów dla właścicieli realności. — Ze względów porządkowych i bezpieczeństwa publicznego zaprowadzono tzw. latarnie orjentacyjne, których zadaniem jest nie tylko oświetlać numer domów, ale i wejście do bramy głównej. Instalacje latarń ze względu, że przyczyniają się one również i do lepszego oświetlenia ulic, wykonała własnym kosztem Gmina, właściciele realności zaś opłacają koszt zużycia prądu. Urządzanie tych latarń jest obecnie już na ukończeniu. — Ze względów porządkowych i budowlanych uregulowano sprawę zakładania anten dla radjostacji. — Duże znaczenie ze względów porządkowych i komunikacyjnych ma stworzenie centralnej stacji autobusowej na pl. św. Ducha, gdzie mają postój wszystkie autobusy, kursujące na linjach, łączących Kraków z innemi miejscowościami. Stację taką w małych rozmiarach utworzono w Dz. XXII Podgórze, dla autobusów do Myślenic i Gdowa. Organizacją stacji zajął się i stację tę prowadzi Związek Turystyczny. Jest to pierwsza zbiorowa stacja autobusowa w Polsce. — W dziale policji budowlanej zmuszonym był Magistrat, mimo katastrofy mieszkaniowej, uznać za pustkę 26 domów mieszkalnych, z których usunięci lokatorzy znaleźli pomieszczenie w miejskich barakach dla bezdomnych. W kilkudziesięciu zaś przypadkach wydał i przeprowadził Magistrat nakazy odrestaurowania domów i w ten sposób uratował szereg domów. — Bardzo wiele zdziałał Zarząd miasta w dziedzinie czyszczenia miasta, przeprowadził bowiem w roku 1925 i 1926 zupełną odbudowę Zakładu czyszczenia, który w okresie wojny utracił prawie zupełnie przez zużycie i rekwizycję swój inwentarz, a nadto przez sprzedaż gruntów przy ul. Zyblikiewicza w roku 1921 poczt. Kasie oszcz. swój podstawowy dworzec. Sprawiając nowy inwentarz dla czyszczenia miasta, poszedł Zarząd miasta za wzorami miast zachodnio-europejskich, przeprowadzając motoryzację Zakładu. Zakupiono mianowicie 10 automatów samochodowych do kropienia, zamiatania i mycia ulic (automaty te posiadają nadto pompę i si-

kawkę, wskutek czego służyć mogą ubocznie do celów pożarnych), 4 zwykłe ciężarowe samochody 5 tonowe, oraz 4 samochody o karoserji żelaznej otwartej, 8 o zamykanej i 15 również zamykanych do odwozu popiołu, wszystkie 5-cio tonowe z przyrządem do automatycznego wyładowywania.

Praktyka wykazała i potwierdziła w zupełności doświadczenia innych miast, że praca samochodami jest znacznie ekonomiczniejsza i wydatniejsza od pracy ręcznej i zaprzęgami. Temu też zawdzięczać należy porządek i czystość w jakiej utrzymane jest obecnie miasto. Na pomieszczenie taboru samochodowego, oraz celem stworzenia dla Zakładu czyszczenia podstawowego głównego dworca, zakupiono w styczniu 1926 od Spółki Akcyjnej „Automotor" realność przy ul. Barskiej w Dzieln. XI., posiadającą halę na pomieszczenie kilkudziesięciu samochodów, warsztaty mechaniczne o popędzie elektrycznym, magazyny, budynki administracyjne i t. p. W ten sposób utworzono Miejski Park samochodowy, którego zadaniem jest przedewszystkiem dostarczyć potrzebnych maszyn i wozów do czyszczenia miasta i w miarę możności środków przewozowych innym działom administracji, n. p. przy budowie ulic, rozwozie węgla i t. p., a nadto przeprowadzać wszelkie naprawy samochodów wszystkich Zakładów miejskich. — W dziedzinie pożarnictwa udoskonalono Miejską Straż pożarną przez zakupienie w roku 1925 nowoczesnej drabiny mechanicznej automobilowej, zakupienie wozu rekwizytowego, oraz przez przeprowadzenie w styczniu roku 1926 automobilizacji filji straży w Dzieln. XXII. Miejskiej Straży pożarnej powierzono też ratownictwo na Wiśle w czasie kąpieli letnich, zakupując na ten cel 2 łodzie motorowe i 4 zwykłe łódki i w ten sposób zaniechano dotychczasowego systemu powierzania ratownictwa tego rybakom. — W dziale dostaw produktów ropnych, których Gmina jest jednym z największych konsumentów, zerwano z dotychczasowym sposobem pokrywania zapotrzebowania przez poszczególne działy administracji w rozmaitych firmach: w marcu 1926 zawarto mianowicie umowę z firmą „Karpaty" o dostawę produktów tych dla potrzeb całej Gminy. Przez tego rodzaju centralizację, oraz wyjednanie u władz skarbowych zwolnienia od podatku konsumcyjnego zdołano uzyskać, biorąc zapotrzebowanie roczne Gminy, oszczędność w bardzo znacznych kwotach rocznie, nie licząc wartości 2 zbiorników benzynowych o pojemności 10.000 litrów z automatycznemi pompami, które to zbiorniki firma bezpłatnie wybudowała w Miejskim Parku samochodowym.

W związku z utrzymaniem porządku i czystości miasta przeprowadzono również rewizję rozmieszczenia placów targowych, skutkiem której przeniesiono z Rynku Kleparskiego targi na siano, słomę, zboże i produkta rolne na nowo wybudowany kosztem około 120.000 zł. plac targowy na narożniku ulicy Kamiennej i Wrocławskiej. Również przeniesiono targi na konie i uprząż z placu na Groblach na plac targowy przy ul. Zabłocie, urządzony kosztem około 50.000 zł. Otwarto halę mięsa na placu Słowiańskim, w której znajduje pomieszczenie 28 stanowisk dla sprzedaży mięsa, jedno dla sprzedaży ryb i jedno dla sprzedaży chleba z piekarni miejskiej.

Hala ta wybudowaną została wyłącznym kosztem tutejszych przedsiębiorców, przyczem w myśl zawartej umowy stanowi ona własność Gminy. Dzięki powstaniu tej hali znikły w mieście ostatnie stanowiska dla sprzedaży mięsa na otwartych ławach. — Otwarto nowy plac targowy przy ul. Zabłocie dla sprzedaży drzewa budulcowego, znosząc równocześnie targowicę przy ul. Dietla. Przygotowano projekty na pawilon targowy na placu Wolnica, oraz na halę targową przy ul. Grzegórzeckiej. W toku przygotowania znajduje się sprawa urządzenia placów targowych dla sprzedaży nabiału w dzielnicach przyłączonych.

Równocześnie Magistrat skierował swą działalność na podniesienie stosunków sanitarnych i porządkowych na placach targowych, sprawiając przeszło 200 ław dla sprzedaży mleka oraz urządzając podręczną pracownię dla badania tegoż w piwnicy pod Wieżą ratuszową. Pozatem ogłosił Magistrat regulamin dla obrotu mleczywem na obszarze miasta Krakowa, który wszedłszy w życie z dniem 1-go kwietnia 1924 r. spowodował dzięki energicznemu nadzorowi Miejskiej Pracowni chemicznej, Komisarjatu Targowego oraz organów Państwowych znaczne obniżenie wypadków zafałszowań mleka, których ilość spadła 60% na 6%. Ostatnimi czasy zniósł Magistrat ze względów estetycznych w śródmieściu wszystkie stragany drewniane, w których sprzedawano owoce, cukierki i t. d., zarządzając sprzedaż tychże na wózkach nakrytych parasolem. W dziedzinie wykonywania kontroli nad obrotem handlowym artykułów żywności i ich cenami skierowaną była działalność Magistratu przedewszystkiem w kierunku utrzymywania cen pieczywa, mięsa, wędlin i tłuszczów na odpowiednim poziomie, a to przez ustanawianie cen maksymalnych na powyższe artykuły przy współudziale komisji obywatelskiej dla badania cen. Wykonując policję łowiecką, zamknął Magistrat w roku 1924 polowanie na obszarze miasta Krakowa na zające na 1 rok, zaś na kuropatwy i bażanty na lat 2, ponieważ powyższemu rodzajowi zwierzyny i ptactwa zagrażało wytępienie. — Również w interesie ochrony kultury roślinnej i leśnej wydano zakaz sprzedaży na placach targowych rzadszych gatunków flory. — Ponadto wydał Magistrat instrukcję służbową i organizacyjną dla Komisarjatu Targowego oraz uregulował odpowiednie opłaty targowe, które w okresie sprawozdawczym przyniosły kwotę około 450.000 zł.

Chcąc zapewnić sobie wpływ na kształtowanie się cen chleba, najważniejszego artykułu żywności, prowadziła Gmina w dalszym ciągu piekarnię we własnym zarządzie, produkując dziennie około 7000 kg. doborowego chleba żytniego po cenie od 3 do 5 gr. niższej od obowiązujących cen. — Pragnąc działalność w tej dziedzinie rozszerzyć, przeprowadziła Gmina pertraktacje ze związkiem robotniczych stowarzyszeń spółdzielczych „Proletarjat" o nabycie piekarni mechanicznej i zakupiła piekarnię tę za cenę 418.000 zł. oraz maszyny za cenę 18.426 dol. Kupno tej piekarni okazało się koniecznem, bo Zarząd wojskowy jako właściciel piekarni dotychczas przez gminę dzierżawionej, dzierżawę tej piekarni gminie wypowiedział. Piekarnia miejska rzuciła na targ miejscowy w roku 1924 — 1,803.000 w roku 1925 1,186,000, a w roku 1926 do końca czerwca 700,000 kg. chleba. — W pierwszym rzędzie piekarnia zaopatrywała w chleb zakłady dobroczynne i społeczne w mieście, udzielając zakładom tym w chwilach krytycznych bezprocentowego kredytu.

Pozatem chleb miejski sprzedawany był w 18-tu

sklepach prywatnych w różnych dzielnicach miasta. Piekarnia w latach sprawozdawczych osiągnęła mimo konkurencyjnych cen czysty zysk w kwocie 4.000 zł. Zysk ten obrócono na obniżenie cen chleba instytucjom dobroczynnym.

Przez prowadzenie we własnym zarządzie składu środków opałowych, regulowała Gmina ceny węgla i drzewa opałowego w mieście. Miejskie składy opałowe rozsprzedały w roku 1924 — 989 wagonów węgla jaworznickiego i 397 wagonów drzewa opałowego, w roku 1925 1018 wagonów węgla, 325 wagonów drzewa, a do połowy 1926 roku 616 wagonów węgla i 188 wagonów drzewa. — Około 40% opału wydał miejski skład na potrzeby gminne. Ceny węgla były stale o 10 do 20%, drzewa opałowego o 30—40% niższe od cen rynkowych.

W dziedzinie utrzymania hygjeny i czystości w mieście, pierwszorzędną doniosłość przedstawia należyte skanalizowanie miasta, oraz istnienie dobrych nawierzchni i należyte ich utrzymanie. Gmina miasta Krakowa ma w tej dziedzinie dużo jeszcze do dokonania. Rokrocznie też preliminuje się w budżecie na cele powyższe znaczniejsze kwoty. W okresie sprawozdawczym przeprowadziło Budownictwo miejskie roboty kanalizacyjne w rozmiarze około 3.520 mb. kanałów miejskich, nie licząc wykonanych około 2000 wodościeków, połączeń realności z kanałami miejskimi, naprawienia starych kanałów podwórzowych etc. Przeprowadzono pozatem czyszczenia kolektorów lewo- i prawobrzeżnych, wykonano ubezpieczenia brzegów Młynówki królewskiej, oraz roboty ziemne przy czyszczeniu tejże na przestrzeni Kraków-Mydlniki w ilości około 12.000 m^3. Przeczyszczono rowy przydrożne w dzielnicach przyłączonych na długości około 57.000 mb. W dziale drogowym wykonano około 2000 planów, przeprowadzono wspólnie z państwowym zarządem rzeki Wisły pomiar i ustalenie granic gruntów posalinarnych w Podgórzu, nadto wykonano roboty koło konserwacji bruków, chodników, w przybliżeniu na przestrzeni około 283.723 m^2, nowych nawierzchni betonowych, brukowych, chodników nowych, krawężników nowych na przestrzeni w przybliżeniu około 18.182 m^2. Nadto przebudowano mosty przy ul. Szujskiego, Barskiej, Kobierzyńskiej i Aleji Słowackiego. Statystyka ruchu budowlanego wykazuje w okresie sprawozdawczym z powodu ogólnie znanych przyczyn, minimalne, jak na dwa lata zmiany. Prócz budowli gminnych, o których powyżej była mowa, wykonano nowych budowli 185, przebudów 25, dobudów 59, podwyższeń piąter 134, drobnych adaptacji 128, budynków gospodarczych 6, zburzono domów 8.

Nowe budowle stanowią przeważnie małe domy jedno lub dwumieszkaniowe, lub budynki gospodarcze.

Biuro statystyczne miasta Krakowa prócz normalnych prac statystycznych dotyczących naturalnego ruchu ludności, ruchu budowlanego etc. przedkładanych w wielkiej ilości wykazów Gł. Urzędowi Statystycznemu w Warszawie, oraz rozmaitym instytucjom krajowym i zagranicznym, opracowało naukowo i wydało wyniki spisu ludności z r. 1921 w mieście Krakowie, pozatem wydaje miesięcznik statystyczny m. Krakowa, oraz zbiera i koryguje materjały do roczników od 1910—1925 r. Operat ten musi pozostać w rękopisie, gdyż nadmierne koszta druku nie pozwalają na razie na opublikowanie wydawnictwa. Przez zawiązanie szerokich stosunków z biurami zagranicznemi, otrzymuje Biuro statystyczne drogą wymiany wydawnictwa statystyczne z całego świata.

W związku z hygjeną miasta, przeprowadzono gruntowną reorganizację pracowni chemicznej, nieczynnej przez dłuższy czas wskutek choroby i śmierci chemików, zamianowano chemika i asystenta, uzupełniono inwentarz pracowni, umożliwiając jej w ten sposób należyte spełnianie obowiązków policji żywnościowej. Wysłano na 4-ro tygodniowy kurs przeciwgruźliczy do Warszawy dwóch lekarzy miejskich, celem zaznajomienia ich z najnowszemi metodami leczenia gruźlicy i zastosowania ich w założonem przez Gminę sanatorjum gruźliczem na Prądniku Białym. Sanatorjum to rozszerza się coraz więcej, dowodem czego jest leczenie w okresie sprawozdawczym 854 osób na gruźlicę. Poważny odsetek chorych dostarcza M. Kasa chorych, z którą Gminę łączy od lat dwóch osobna umowa. Sanatorjum zostało gruntownie odnowione, oraz wyposażone w pracownię roentgenologiczną, 2 lampy kwarcowe, 1 łukową i aparat do odmy. Zakład otrzymał nowe budynki, a to oranżerję, trupiarnię, rozszerzono garaż, zremontowano 4 baraki rezerwowe, zautomobilizowano park wozowy sanitarny tak, że zakłady, prócz innych wozów, rozporządzają obecnie już trzema karetkami samochodowemi.

Zdając sobie sprawę z doniosłości opieki nad młodzieżą, Gmina objęła wszystkie szkoły miejskie opieką lekarską. Rozpoczęto również rokowania z Rządem o reaktywowanie i wspólne prowadzenie miejskiej pracowni bakterjologicznej w budynku na ten cel przeznaczonym w Zakładach sanitarnych. W toku jest również sprawa przeniesienia oczyszczalni i zakładu kąpielowego przy III. moście do budynku po Elektrowni w Dz. XXII.

W byłem Królestwie Polskiem nie ma należycie zorganizowanej służby weterynaryjnej, wskutek czego zaraza pyskowo-racicowa, a nawet i inne poważniejsze są bardzo częstymi gośćmi. To naturalnie oddziaływa bardzo niekorzystnie na stan zdrowia zwierząt w Małopolsce, a w szczególności w mieście Krakowie, które ma znaczny stan bydła w gminach przyłączonych.

Nadto wobec pojawienia się w Krakowie i w najbliższem sąsiedztwie miasta zarazy płucnej u bydła rogatego i innych dla zdrowia ludzkiego niebezpiecznych, okazała się potrzeba zorganizowania ścisłej kontroli sanitarnej mięsa wprowadzonego do Krakowa.

Również zaszła potrzeba silniejszego nadzoru nad artykułami zwierzęcego pochodzenia po sklepach, jatkach i placach targowych.

Wszystko to spowodowało znaczny wzrost agend weterynaryjnych i co zatem idzie zreorganizowanie Miejskiego Urzędu weterynaryjnego, oraz powiększenie liczby lekarzy weterynaryjnych.

Sprawność Miejskiego Urzędu Weterynaryjnego znacznie się przez to podniosła, a choroby zaraźliwe zostały stłumione.

W Rzeźni miejskiej, zostającej pod zarządem Administracji akcyzy uruchomiono t. z. kafilerję t. j. zakład do przerabiania mięsa niezdatnego do spożycia, oraz padliny na mączki odpowiednie na karmę dla drobiu, ryb lub nierogacizny, albo też na nawozy. Otwarcie tego zakładu umożliwiło skasowanie grzebowiska, które kryło w sobie wielkie niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia mieszkańców dzielnicy Grzegórzki.

Rzeźnia otrzymała również wzorowo urządzony

pawilon sanitarny, przeznaczony do uboju zwierząt chorych lub podejrzanych o choroby dla zdrowia i życia ludzkiego niebezpieczne, przez co zwiększyła się pewność, iż mięso wychodzące z rzeźni na konsumcję ludności miejskiej jest bezwarunkowo wolne od drobno-ustrojów chorobowych.

Pawilon ten składający się z dwu hal i przynależności kosztował około 80.000 zł.

Dalej wybudowano również w Rzeźni miejskiej kosztem 10.000 zł. topiarnię łoju. Pieniędzy na ten cel dostarczyli handlujący tym artykułem, ale budynek wykonany przez Biuro techniczne przy Administracji akcyzy stał się własnością zakładu, względnie Gminy m. Krakowa, a handlujący łojem go dzierżawią i czynsz z niego płacą.

W tym okresie wreszcie rozszerzono przy Rzeźni miejskiej istniejącą Fabrykę mydła kosztem około 15.000 zł. przez sprawienie wielkiego kotła (o pojemności 10.000 kg tłuszczu) do warzenia mydła i gruntowny remont ubikacyj fabrycznych. Produkcja obecna wynosi około 20 wagonów mydła rocznie.

Nadto zaznaczyć należy, że celem należytego utrzymania zakładów z Rzeźnią miejską związanych t. j. chłodni i fabryki lodu przeprowadzono znacznym kosztem wymianę wężownic amoniakalnych, wstawiono nową pompę Wortingtona i t. p.

Powszechnie odczuwanej potrzebie niedostatecznego oświetlenia miasta, zwłaszcza w dzielnicach przyłączonych, Zarząd miasta starał się zadosyć uczynić przez stopniową rozbudowę Elektrowni miejskiej, a temsamem wzmożenie jej wydajności. W tym celu wprowadzono remont rezerwowych turbogeneratorów o sile 3000 klw., wybudowano nowe stacje transformatorowe, następnie przebudowano i powiększono 3 stacje transformatorowe na większe naprężenie prądu. Przeprowadzono w siedmiu dzielnicach miasta na długości 15 klm. rekonstrukcję sieci i prądu stałego na prąd zmienny. Wykończono laboratorjum cechownicze i warsztat reparacyjny liczników kosztem około 30.000 zł., gdzie cechuje się liczniki własne jak też i obce. Nadto wybudowano garaż wraz z warsztatem reparacyjnym i dom mieszkalny przy ul. Bocheńskiej. Elektrownia miejska przeprowadziła w omawianym czasie rozmieszczenie latarń orjentacyjnych w ilości dotychczasowej 1900 na ogólną ilość 5360, o czem wspomniano poprzednio. Dalsze instalowanie latarń jest w toku.

Wobec tego, że w dziedzinie oświetlenia, elektryczność wypiera wszędzie gaz, rola gazu, jako środka oświetlenia schodzi do rzędu środków pomocniczych, Zarząd Gazowni skierować musiał rozwój tejże instytucji na drogę przemysłową wytwarzania gazu jako środka popędowego i opałowego. — Aby wytrzymać konkurencję, zwłaszcza z węglem, dążeniem Zarządu było, aby gospodarczo i handlowo zużytkować wszelkie fabrykaty suchej destylacji węgla. W tym celu przeprowadzono przedewszystkiem budowę nowej piecowni, w związku z tem przekształcono starą aparatownię, zrekonstruowano fabrykę amoniaku bardzo zniszczoną, wymagającą gruntownej naprawy, powiększono starą sortownię koksu, wykończono w całości projekt sieci wąskotorowej kolejki dla dowozu koksu i węgla. Przeprowadzono przytem remont gazometru III. o pojemności 10.000 m^3, oraz remont budynku mieszkalnego przy ul. Gazowej. W dziale oświetlenia publicznego ułożono w różnych ulicach miasta około 2000 mb. rurociągu, oświetlenie zwiększyło się o 19 latarń dwupłomiennych auerowskich oraz 12 latarń intenzywnych dwupłomiennych, każda o sile 300 świec. Przy Gazowni miejskiej zbudowano w tym czasie dla robotników świetlicę robotniczą oraz założono bezpłatną wypożyczalnię książek. Idąc dalej w trosce o byt swoich robotników, przystąpiła Gazownia miejska do budowy domu mieszkalnego, którego wykończenie leży w niedalekiej przyszłości.

Wprowadzenie stałej waluty umożliwiło Zarządowi Wodociągu miejskiego intenzywniejsze przeprowadzenie robót inwestycyjnych. I tak w Bielanach przeprowadzono częściowo roboty związane ze zmechanizowaniem wyładowania, dowozu, magazynowania i narzucania węgla. W tym celu rozpoczęto przebudowę przystani na Wiśle i zamówiono żuraw elektryczny i przeładownicę taśmową dla wyładowywania galarów. Powiększono tabor kolei wąskotorowej i zakupiono lokomotywę ropną dla przewozu wózków. Ułożono nowe tory ze szyn o silniejszym profilu. Nadbudowano kotłownię, a w uzyskanej przez to ubikacji, wykonano 2 zbiorniki żelazo-betonowe na węgiel. Zamówiono wyciąg elektryczny dla transportu węgla na zbiorniki, zaś w kotłowni rozpoczęto montaż urządzeń zesypowych dla węgla ze zbiorników do leji rusztowych. Zmontowano częściowo galeryjki i podesty dla obsługi powyższych urządzeń oraz kotłów. Równocześnie rozbudowano filtry naturalne, wykonując trzy nowe baseny, rozszerzając istniejące i rozpoczynając budowę czwartego. W związku z temi robotami wykonano wzdłuż całego ujęcia po obu stronach filtrów dwa rowy, rozprowadzające wodę, uporządkowano i wyrównano częściowo teren, nadbudowano część studzien i oba wyloty szybów tunelu prowadzącego pod Wisłą rurociągi do Kobierzyna. Prowadzono dalej roboty przy przełożeniu części drogi Bielany-Piekary i przy budowie wału powodziowego. W tymże wykonano dwa objekty betonowe dla przeprowadzenia kolejki i rurociągów lewarowych, zaś na odcinku wykonanego przełożenia wspomnianej drogi, jeden przepust betonowy. Rozpoczęto budowę drogi z kamieniołomu kamedulskiego do Wisły. Przebudowano sieć kanalizacyjną w obrębie podwórza zakładu pomp i wbudowano w nią odoliwiacz w tym celu, ażeby wody ściekowe nie zanieczyszczały Wisły. Wybudowano halę pomp wiślanych i nowe ujęcie wody wiślanej i rozpoczęto montaż pomp i rurociągów w tejże hali, zamawiając instalację elektryczną wysokiego i niskiego napięcia. Dla popędu rusztów ruchomych zakupiono rezerwowy motor elektryczny, dla czyszczenia rurek kotłowych elektryczny aparat. W pracowni wodociągu w Krakowie uzupełniono urządzenia dla zwiększenia sprawności w dziale wyrobu części do wodomierzy przez zakupno automatycznej tokarni, małej wiertarki i szlifierki. Dla innych działów zakupiono: motor popędowy 50 HP, szlifierkę i wiertarkę elektryczną ręczną, oraz aparat do zwijania sprężyn. Zmontowano dostarczone części do instalacji pneumatycznej przewoźnej. Dla wyjazdów służbowych zakupiono automobil osobowy, dla przewozu robotników i lżejszych materjałów autobus 1, 5 tonowy. — Dla zakładu w Bielanach i dworca w Krakowie zakupiono 2 syreny sygnałowe elektryczne. Ostatnio rozpoczęto zakup materjałów na projektowane roboty inwestycyjne przy drugim rurociągu tłocznym i grawitacyjnym. Wdrożone pertraktacje z konwentem SS. Norbertanek o zakupno gruntów pod zakład

pomp na Zwierzyńcu, zostały pomyślnie ukończone. Wkońcu wspomnieć należy o robotach instalacyjnych dla zabezpieczenia Wieży Marjackiej przed pożarem, o rozbudowie sieci rur w gminach przyłączonych i nowo-otwartych ulicach przez wykonanie 6982·84 mb. rurociągów oraz założenie 9 studzien wodociągowych ulicznych.

Krakowska Spółka Tramwajowa przeprowadziła w omawianym czasie budowę przedłużenia linji Nr. 6 do Zakładu Matecznego, t. j. do końca ulicy Kalwaryjskiej w Dz. XXII. Przedłużenie to okazało się nadzwyczaj pożyteczne dla mieszkańców, a dla tramwaju rentowne. Pozatem przebudowano linję Nr. 2 oraz linję Nr. 3 i 6 w ulicy Starowiślnej przez ominięcie ul. Dajwór oraz św. Wawrzyńca. Uruchomiono linję autobusową na cmentarz rakowicki i zaprojektowano inne linje autobusowe. W dziedzinie uregulowania stosunków personalnych, uchwalono statut emerytalny dla pracowników Krakowskiej Spółki Tramwajowej.

Z powodu przesilenia ekonomicznego, zmuszone były Miejskie Zakłady Ceramiczne zmniejszyć produkcję do granic możliwości zbytu, a rozszerzywszy zakres swej działalności na artykuły handlowe i techniczne w zakres budownictwa lądowego wchodzące, uzyskały większe cyfrowo obroty.

W dziedzinie opieki nad sztuką i kulturą, Zarząd miasta starał się nie zaniedbać niczego, by teatr mimo ciężkich warunków pracy stał na wysokości swoich zadań. Sezon 1924/1925 rozpoczął Teatr miejski w warunkach zupełnie odmiennych od dotychczasowych, inflacyjna bowiem marka polska ustąpiła miejsca ustabilizowanej walucie złotego, od którego wprowadzenia zaczęła się publiczność liczyć z każdym wydanym groszem, dlatego też odtąd dodatnia działalność teatru zależała nietylko od wysiłku artystycznego teatru, ale w głównej mierze od chwilowych upodobań publiczności i od jej możności finansowej. Na dobro teatru w każdym razie zapisać należy, że utrzymywał wobec publiczności swe zobowiązania artystyczne. W sezonie 1924/1925 dano 366 przedstawień, w tem 39 sztuk, z tego 23 polskich. Polskim autorom poświęcił teatr 203 wieczorów, a więc daleko więcej niż Teatr Narodowy w Warszawie, lub Lwowski. Teatr w dalszym ciągu rozwijał swą działalność społeczno-kuturalną, dając specjalne przedstawienia szkolne po cenach 50% zniżonych. Pozatem wziął udział w oficjalnem otwarciu Domu Żołnierza Polskiego, grając „Damy i Huzary". W sezonie 1925/1926 dano 384 przedstawień, w czem 26 szkolnych. Wysiłek artystyczny teatru nie przełamał ogólnej apatji publiczności, dla której przestał być teatr atrakcją i mimo wydatnej pracy i wysiłków artystycznych, obydwa sezony zamknął teatr deficytem.

Teatr przy ul. Rajskiej wydzierżawiła Gmina p. Tadeuszowi Pilarskiemu, który przez dwa sezony prowadził operetkę, obecnie teatr popularny.

Gmina prowadzi również od kilku lat szkołę dramatyczną pod kierunkiem prof. Wiśniowskiego. Szkoła ta opłaca się sama z opłat uczniów.

Ze zbiorów Archiwum Akt dawnych, korzystało w okresie sprawozdawczym 309 osób z całej Polski i zagranicy. Archiwum obesłało wystawę Związku Legjonistów Polskich w Krakowie i wystawę miast w Poznaniu swemi eksponatami.

W dziale naukowym przeprowadzano poszukiwania archiwalne tak dla władz państwowych, samorządowych jak i osób prywatnych. Czynności wewnętrzne dotyczyły porządkowania, inwentaryzowania i katalogowania archiwaljów, dyplomów pergaminowych od XV do XIX wieku, aktów królewskich i księstwa zatorskiego. Ułożono akta i księgi otrzymane po Towarzystwie ochrony piękności m. Krakowa, oraz archiwum Legionów Polskich i Naczelnego Komitetu Narodowego. Do zbioru Archiwum odebrano 576 ksiąg kasowych z lat 1901—1915 z Miejskiej Izby Obrachunkowej, arkusze spisu ludności z 1910 roku z Biura statystycznego, 43 ksiąg protokołów Sekcji ekonomicznej Rady miasta z lat 1871—1913, oraz 14 planów regulacyjnych z Budownictwa miejskiego.

Zbiory graficzne zbogaciły się teką rysunków, pomników kościelnych krakowskich Maksymiljana i Stanisława Cerchów. Nabyto fotografje, ryciny, rysunki i szereg przedmiotów dawnych wyrobu ślusarskiego, ceramicznego i t. p. W bibljotece Archiwum zinwentaryzowano 574 książek i broszur, częściowo nabytych, częściowo pochodzących z darów instytucyj oraz osób prywatnych.

W 1925 r. przeprowadzono remont budynku.

Bibljoteka publiczna im. Dra Ernesta Bandrowskiego składa się z 3.302 dzieł z dawnej bibljoteki kursów Baranieckiego; dział ten jest osobno prowadzony w ewidencji i w osobnych szafach przechowany, — 1.919 dzieł z daru fundacji Kownackich, 576 dzieł z daru Prezydenta inż. Karola Rollego, 46 dzieł z daru inż. Karola Stadtmüllera, — razem dzieł 5.843. — Bibljoteka ta znajduje się w Muzeum Przemysłowem, które przeprowadziło oprawę książek i założyło szczegółowe inwentarze. — Do Bibljoteki Miejskiego Muzeum Przemysłowego w okresie sprawozdawczym zakupiono 537 dzieł, otrzymano w darze 187 dzieł, 231 exlibrisów, 3 ryciny i 7 afiszów. Z czytelni bibjoteki korzystało w okresie tym 18.831 osób.

Dla informowania się o kierunkach i rozwoju gospodarki miejskiej zagranicą, Zarząd miasta delegował szereg urzędników do większych miast Niemiec, Francji, Austrji i Włoch. Miasto Kraków wzięło udział w zjazdach w Pradze, Monachjum, Paryżu. Badano sprawy rozbudowy miast, budowy dróg, kanałów, czyszczenia miasta, oświetlenia, cmentarzy, zdobnictwa miasta, kwestję mieszkaniową, opiekę szkolną, lekarską i t. p. Miasto brało udział w urządzanych wystawach w Poznaniu i Lwowie.

Wkońcu nadmienić należy, że Zarząd miasta udzielił w okresie sprawozdawczym szeregu opinij dla użytku władz centralnych odnośnie do projektów ustaw i rozporządzeń w sprawach gospodarczo-kulturalnych, a zwłaszcza samorządowych. Podobnych opinij i zestawień udzielał Zarząd miasta innym gminom, oraz instytucjom miejskim.

Idąc za dawną tradycją, Zarząd miasta stara się utrzymać poziom administracji na szczeblu możliwie najwyższym — jak to stwierdził Tymczasowy Wydział Samorządowy i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w swoich lustracjach. Kraków jest miastem w zasadzie wzorowo administrowanem, miastem, do którego o radę i pomoc zwracają się nietylko miasta Małopolski, ale b. Kongresówki i Poznańskiego.

Wyrazem gospodarki powinien być budżet, wyrazem rzeczywistym jest on w normalnych warunkach — w stosunkach obecnych może on być obrazem działalności Zarządu miasta, ilustrującym działalność tę w poszczególnych resortach administracji.

Zarząd miasta zdaje sobie w pełni sprawę z zadań polityki komunalnej w dobie obecnej i w najbliższej

przyszłości. W swych planach gospodarczych krępowany jest warunkami administracyjnemi w Państwie, stosunkami gospodarczemi i społecznemi.

Jedne i drugie stoją poza granicami możności Zarządu miasta.

Budżet na rok 1926 zamyka się w dochodach i wydatkach w kwocie 18,162.474 zł. z drobną nadwyżką dochodów a łącznie z zakładami osobno administrowanemi 36,330.549 zł. Budżet miejski w porównaniu z 1925 rokiem wzrósł o kwotę 3,615.868 zł. — Wzrost powyższy jest wyrazem zniżki wartości waluty w okresie gospodarczym w r. 1925, w którym preliminarz dochodów i wydatków zamykał się w kwocie 14,540.759 zł. Budżet na rok 1926, uwzględniając powyższą zniżkę wartości pieniądza, mimo, że cyfrowo wyższy, jest w rzeczywistości cokolwiek niższy niż w roku 1925. Złoty bowiem w wartości swej obniżył się z końcem r. 1925 o blisko 40 procent; — gdyby w tym stosunku budżet miejski utrzymać na wysokości roku 1925, wynosićby musiał w wydatkach przeszło 19 miljonów złotych.

Budżet na rok 1926 jest zatem budżetem ściśle oszczędnościowym, zamkniętym w granicach konieczności gospodarczej. Wydatki nadzwyczajne obejmują prawie że wyłącznie wypełnienie zobowiązań zeszłorocznych. Dotyczy to zarówno budżetu miejskiego, w którym wydatki nadzwyczajne obejmują zobowiązania Gminy złączone z nabyciem w r. 1925 gruntów i realności, z automobilizacją Zakładu Czyszczenia miasta, jak i budżetów przedsiębiorstw miejskich, które muszą dokończyć i spłacić inwestycje dokonane, względnie rozpoczęte w roku 1925. O ile idzie o porównawcze zestawienie najważniejszych wydatków w poszczególnych resortach administracji miejskiej, to wydatki na Zarząd główny nie przekraczają dopuszczalnych 25% ogółu wydatków, dochodząc do 22·10%. Stosunkowo największe wydatki, bo 21·96% całego preliminarza, wykazuje dział IX-ty, obejmujący zdrowotność miasta. Dział ten, prócz służby zdrowia w ścisłem tego słowa znaczeniu, mieści w sobie wydatki Miejskich Zakładów sanitarnych i gminnego sanatorjum gruźliczego, służby weterynaryjnej, Zakładu czyszczenia miasta i t. d., zatem dziedziny najżywotniejszej, potrzeb najbardziej odczuwanych. — Na roboty publiczne i oświatę, preliminowano w dziale VI i XII, po około 10% ogółu wydatków. Roboty publiczne musiano w budżecie ograniczyć do niezbędnie potrzebnych budów i rekonstrukcji dróg. Wypadki ostatnich miesięcy, w szczególności wzrastające bezrobocie postawiło rozpoczęcie robót publicznych na pierwszym planie.

Tak w najogólniejszych zarysach przedstawia się działalność Zarządu miasta w okresie rozwiązania Rady miasta. Szczegóły muszą pozostać na boku, gdyż zebranie i ujęcie wszystkiego przekroczyłoby znacznie ramy niniejszego sprawozdania, które w głównych linjach daje jasny pogląd działalności Tymczasowego Zarządu miasta w ciągu dwóch lat ubiegłych. Jak wspomniałem na wstępie, działalność ta nie mogła odchylić się od linji wytyczonej tradycją półwiekowej przeszło gospodarki samorządu krakowskiego — nie mniej wykazuje ona poważny postęp w rozwoju Gminy miasta Krakowa.

Kraków, dnia 20 września 1926 r.

Prezydent stoł. król. m. Krakowa
Inż. Karol Rolle.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 29384/26 VII. — Kraków, dnia 4. listopada 1926.

Uprzątanie śniegu, lodu i błota.

ROZPORZĄDZENIE.

Magistrat przypomina przepisy §§ 3, 9 do 24 Regulaminu utrzymania czystości i porządku dla miasta Krakowa z dnia 24. sierpnia 1884 L. 5874, oraz przepisy rozporządzenia z dnia 22. października 1918 L. 87627/918 I. b. i z dnia 4. stycznia 1924 L. 149/924 I. b., dotyczące uprzątania śniegu, lodu i błota z chodników, posypywania chodników piaskiem w czasie gołoledzi, zrzucania śniegu z dachów i zastawiania chodników koziołkami tak na czas zrzucania, jakoteż podczas zsuwania się śniegu z dachów.

Mianowicie po myśli przepisów powyższych należy:

1) w czasie od 1. października do końca marca oczyszczać chodniki ze śniegu, lodu i błota o godzinie 7-mej rano tak, aby wozy przeznaczone do uprzątania błota i śniegu nie były narażone na stratę czasu. Uprzątanie to powinno odbywać się w razie potrzeby i kilka razy na dzień;

2) śnieg, lód i błoto zmiecione z chodników, należy ułożyć w kupki na połowie szerokości ścieku od strony ulicy. W ulicach, przez które przechodzi tor kolei elektrycznej należy śnieg, lód i błoto składać w połowie ścieku po tej stronie ulicy, gdzie niema toru tramwajowego;

3) w razie gołoledzi należy śliskie miejsca wzdłuż realności posypywać piaskiem lub przesianym popiołem. Zamiatanie chodników asfaltowych odbywać się winno po każdym opadzie śniegu.

W razie utworzenia się skorupy lodu, należy chodniki te posypywać piaskiem lub przesianym popiołem. Lód z chodników asfaltowych, należy podczas odwilży uprzątać drewnianemi łopatami. Zabrania się surowo używania do tego celu drągów żelaznych, siekier, rydli itp. narzędzi;

4) za wszelkie uszkodzenia chodników, powstałe ze złego czyszczenia, odpowiada właściciel realności, a naprawa uszkodzonych chodników zostanie zarządzona na koszt właściciela domu;

5) śnieg z dachów należy zrzucać na podwórze i zaraz go wywozić na wysypisko w Dzieln. XI. przy ul. Szwedzkiej. Zrzucanie śniegu z dachów na chodniki nastąpić może tylko w takim przypadku, jeżeli położenie dachu nie dozwala na zrzucanie śniegu na podwórze. Zrzucanie śniegu na chodnik odbywać się winno w jednym czasie na każdej stronie ulicy osobno, całym rzędem domów, a nie pojedynczo. Śnieg zrzucany na ulice, przez które nie prowadzi tor tramwajowy, ma być natychmiast zebrany na jedno miejsce w połowie ścieku od strony ulicy.

Śnieg zrzucany na podwórze nie może być składany na ulicy, lecz ma być wywieziony kosztem właściciela domu na wysypisko w Dzielnicy XI. przy ul.

Szwedzkiej. W ulicach, przez które prowadzi tor tramwajowy, zrzucanie śniegu z dachów odbywać się ma ze wszystkich domów równocześnie w dniu przez Magistrat wyznaczonym.

a) w czasie zrzucania śniegu z dachów na ulice, obowiązani są właściciele realności ustawić na chodniku przed swymi domami koziołki drewniane, zamykające ten chodnik;

b) w razie zaniedbania usunięcia śniegu z dachów, zarządzi Magistrat ze względów bezpieczeństwa publicznego zrzucanie śniegu przez organa Miejskiej Straży pożarnej z urzędu na koszt i niebezpieczeństwo właścicieli, przeciw zaś wysokości kosztów wykonanej z urzędu roboty nie będzie przysługiwało w myśl § 5. rozporządzenia z dnia 20. kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 prawo czynienia zarzutów.

Przekraczający przepisy powyższe karani będą na podstawie § 60. ustęp 30. Statutu dla miasta Krakowa, względnie rozporządzenia z dnia 30. września 1857 Dz. u. p. Nr. 198, a w razie nieszczęśliwych wypadków narażą się nadto na odpowiedzialność karno-sądową.

Nad przestrzeganiem tego rozporządzenia czuwać będą organa Policji Państwowej i Magistratu.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 24847/26. Kraków, dnia 10. listopada 1926.
VI.

Przenoszenie zwłok osób na choroby zakaźne zmarłych.

OBWIESZCZENIE.

Po myśli § 14. lit. i. tudzież § 102. Statutu miejskiego, art. 1. i 3. zasadniczej ustawy sanitarnej z dnia 19. lipca 1919 Dz. U. Rz. Nr. 63. p. 371. i art. 20 ust. z 25. lipca 1919 r. Dz. U. Rz. Nr. 67. p. 402 o zwalczaniu chorób zakaźnych, Magistrat zarządza:

Zwłoki osób, które chorowały na jedną z chorób zakaźnych wyszczególnionych w art. 3. w Dz. a. w pp. od 1—12 włącznie, ust. z dnia 21. lipca 1919 r. Dz. U. Rz. 67. p. 402. a mianowicie: na dżumę, ospę naturalną, cholerę azjatycką, dur brzuszny i rzekomy, dur plamisty, dur powrotny, czerwonkę, płonicę, błonicę, nagminne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, odrę i różę, należy z możliwym pośpiechem przewieźć w zamkniętej trumnie do kostnicy na cmentarzu i umieścić tam w przeznaczonej na to osobnej celi.

Przewiezienie zwłok powyższych osób dokonane być może tylko trupiarką miejską i przez personal Miejskiego Urzędu Zdrowia, za opłatą 10 zł., od której osoby ubogie mogą być zwolnione.

Przekroczenie niniejszego rozporządzenia karane będzie po myśli art. 25. ust. z dnia 25. lipca 1919 r. Dz. U. Rzp. Pol. Nr. 67. p. 402, grzywną do 1.000 zł. lub aresztem do 3 miesięcy.

Obie te kary mogą być stosowane równocześnie.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 6812/26 Kraków, dnia 13. listopada 1926.
I.

Przedsiębiorstwo upiększania grobów — nazwa.

W myśl uchwały Podkomitetu Sekcji I. dla spraw ogrodowych z dnia 29. września 1926 nadano przedsiębiorstwu przyozdabiania grobów nazwę: „Miejski Zakład ogrodniczy przy cmentarzu rakowickim“.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 23075/26 Kraków, dnia 15. listopada 1926.
III.

Taryfa dla dorożek samochodowych.

Do

Stowarzyszenia przemysłowego wynajmujących samochody, do rąk Przełożonego P. Florjana Dziadury
w Krakowie,
ul. Grzegórzecka 30 („Olma“).

Województwo krakowskie reskryptem z dnia 11. listopada 1926 L. P. H. 9473/26 zatwierdziło na podstawie § 51. ustawy przemysłowej następującą taryfę dla dorożek samochodowych w Krakowie:

I. Taryfa za kurs dzienny:

a) za użycie 4 osobowych samochodów za 1 km. jazdy 80 gr.
b) za użycie 6 osobowych samochodów za 1 km. jazdy 1 zł. — gr.

II. Taryfa za kurs nocny:

a) za użycie 4 osobowych samochodów za 1 km. jazdy 1 zł. 20 gr.
b) za użycie 6 osobowych samochodów za 1 km. jazdy 1 zł. 50 gr.

Uwaga. Za kurs dzienny uważa się w czasie od 1. października do 30. kwietnia włącznie jazdę od godz. 7 rano do 10 w nocy, w czasie zaś od 1. maja do 30. września włącznie jazdę od godz. 6 rano do 11 w nocy. Poza miastem ta sama cena, tylko kilometry powrotne płatne bez względu na to, czy pasażer wraca, czy też nie.

III. Czekanie za każdą godzinę:

4 osobowe samochody i 6 osobowe samochody . . . . 4 złote.

Taryfa za kurs nocny oznaczoną będzie na taksometrze czerwoną cyfrą arabską jako taryfa 2.

Taryfa powyższa wchodzi w życie z dniem 15. listopada 1926 i z tą chwilą obowiązuje posiadanie przez dorożkę przyrządu taksometrowego, skontrolowanego przez Władze policyjne.

Nadmienia się, iż myta opłaca pasażer.

Powyższa taryfa obowiązuje w obrębie granic wielkiego Krakowa.

Zawiadamiając o powyższem Magistrat jako Władza przemysłowa wzywa Stowarzyszenie, aby niezwłocznie podało do wiadomości wszystkim swym członkom powyższą taryfę i wezwało ich, aby w myśl § 3. regulaminu jazdy umieścili w każdej dorożce taryfę niniejszą i licznik zaplombowany pod nadzorem Dyrekcji Policji.

Przepisy jazdy dla dorożek samochodowych w Krakowie.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

§ 1.

Uzyskanie koncesji i stanowiska dorożek.

Zezwolenie na samoistne wykonywanie przemysłu dorożkarskiego ze stanowisk położonych w obrębie miasta Krakowa, udziela Magistrat miasta Krakowa według przepisów obowiązującej ustawy przemysłowej.

Stanowiska dorożek wyznacza Magistrat w porozumieniu z Dyrekcją Policji w Krakowie.

§ 2.

Nadzór nad wykonywaniem przemysłu dorożkarskiego.

Dyrekcja Policji ma utrzymywać w ewidencji: 1) stanowiska i numery dorożek, 2) wykaz właścicieli i kierowców mających prawo do jazdy, i tych którym to prawo czasowo, lub stale odebrano, 3) rejestr kar nałożonych na właścicieli i kierowców. Dyrekcja Policji bada dorożki zgłoszone przez właścicieli, którzy otrzymali koncesję i rezultat wpisuje do księgi kontrolnej i wydaje karty legitymacyjne. Przeprowadza ona kontrolę celem zbadania odpowiedniego stanu dorożek i ubrania kierowcy; główna kontrola odbywa się dwa razy do roku t. j. przed rozpoczęczem sezonu zimowego i letniego (po dniu 31 marca) przed gmachem Dyrekcji Policji, nadto może Dyrekcja Policji w miarę uznania zarządzać w ciągu roku niespodziewane kontrole na stanowiskach.

Dyrekcja Policji czuwa przez podwładne organa P. P. nad tem, by postanowień dotyczących zajmowania wyznaczonych stanowisk, służby na dworcach kolejowych i pogotowia w nocy jak najpilniej przestrzegano i by właściciele i kierowcy nie wykraczali przeciwko przepisom jazdy. W tym celu przeprowadza Dyrekcja Policji przez te organa P. P. perjodyczne rewizje na stanowiskach, zarządza usuwanie nieprawidłowości, a winnych przekroczenia pociąga do odpowiedzialności w myśl postanowień karnych niniejszego regulaminu.

Rozdział II.

Dorożki i kierowcy.

§ 3.

Stan dorożek i przybory konieczne podczas służby.

Dorożki mają być zawsze czysto utrzymywane i w dobrym stanie, wykluczającym narażenie na szwank gościa lub jego rzeczy.

Wewnątrz dorożki ma być umieszczony w miejscu łatwo dostępnem gwizdek kauczukowy, zapomocą którego może gość dać znak kierowcy.

Do jazdy można używać tylko tych dorożek, o których Dyrekcja Policji orzeknie (ewentualnie po wezwaniu rzeczoznawcy na życzenie i koszt właściciela), iż znajdują się w stanie zgodnym z obowiązującymi przepisami. Również musi być umieszczony numer dorożki wewnątrz pojazdu, naprzeciw siedzenia w miejscu widocznem. Na szybie przedniej dorożki ma być umieszczony numer porządkowy dorożki o cyfrach czerwonych z białemi brzegami. Każda dorożka samochodowa winna mieć ponadto z boku tabliczkę przepisaną w § 18 rozp. min. z 6/VII. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 65. Mycia wozów na stanowiskach wykonywać nie wolno. W dorożkach nie wolno wozić zwłok zmarłych, ani osób dotkniętych chorobami zakaźnemi. Gdyby zaś kierowca podczas jazdy lub po odwiezieniu gościa dowiedział się, lub nabrał przekonania, że przewoził osobę dotkniętą chorobą zakaźną, winien wstrzymać dalszą jazdę z gośćmi i pod osobistą odpowiedzialnością bezzwłocznie pojechać przed miejski zakład dezynfekcyjny i tam o wydarzeniu donieść.

Kierowca jest obowiązany po opuszczeniu dorożki przez gościa zbadać wnętrze dorożki, czy gość czegokolwiek nie zapomniał, lub czy dorożka nie jest zanieczyszczona. Znalezione przedmioty, należy złożyć bezzwłocznie w odnośnym Komisarjacie Policji Państw. Zatrzymanie, zatajenie i przywłaszczenie sobie zapomnianych w dorożce przedmiotów zagraża obok sądowokarnej odpowiedzialności, także utratą koncesji, a względnie odebraniem legitymacji do jazdy.

W każdej dorożce ma być w widocznem miejscu, wskazanem przez Dyrekcję Policji, umieszczona kieszeń skórzana, a w niej jeden egzemplarz niniejszych przepisów w odpowiedniej torebce wraz z aprobowanym przez Magistrat planem miasta i taryfy dorożkarskiej. Taryfa ma być wydrukowana dużym i czytelnym drukiem; zbrukane egzemplarze należy wymienić na czyste.

Prócz tego kierowca ma mieć na podorędziu:

1) kartę legitymacyjną z Dyrekcji Policji,

2) dobrze idący zegarek.

Nadto każda dorożka ma być zaopatrzona w licznik, umieszczony z reguły po lewej stronie samochodu, skontrolowany i zaplombowany przez wyznaczonego przez Władzę rzeczoznawcę mechanika. Dwa razy do roku musi być licznik skontrolowany przez odpowiedni organ — a wynik kontroli przedstawiony Dyrekcji Policji.

§ 4.

Obowiązki właściciela koncesji.

Właściciele koncesji są obowiązani prowadzić dziennik, w którym ma być uwidoczniony rodowód (generalia) kierowców, dzień wstąpienia do służby i dzień wystąpienia, tudzież zapisywany numer przydzielonej mu każdego dnia dorożki tak, by można w każdej chwili stwierdzić, który kierowca, w jakim czasie i jaką dorożką powoził.

Jeżeli kierowca zostaje ze służby wydalony lub dobrowolnie ustępuje, obowiązany jest właściciel dorożki zgłosić to do 24. godzin w Dyrekcji Policji i zwrócić równocześnie jego kartę legitymacyjną. Tak właściciel koncesji, jeżeli sam powozi, jakoteż kierowca winien być przyzwoicie ubrany, według przepisu wydanego przez Magistrat. Na razie obowiązani są kierowcy używać czapek jednego kroju, okrągłe zwykłe szoferskie, granatowego koloru ze sznurkiem czarnym. W lecie obowiązani są kierowcy nosić kurtki skórzane, względnie ciemne sukienne granatowe, w zimie zaś jednolite płaszcze ko-

loru ciemnego. Właściciel koncesji jest obowiązany obznajomić się dokładnie z wszelkiemi przepisami i rozporządzeniami odnoszącemi się do jego przemysłu, jak również odpowiedzialny jest za znajomość przepisów jazdy przez swoich kierowców. Ma on czuwać nad dokładnem zachowywaniem tych przepisów i przestrzegać, ażeby kierowcy zachowywali się wobec gości uprzejmie i grzecznie, wreszcie ma starać się, aby przybory konieczne podczas służby, a w § 3-cim wymienione były zawsze w dobrym stanie.

§ 5.

Kierowcy.

Kierować dorożkami samochodowemi mogą tylko egzaminowani kierowcy posiadający pozwolenie na prowadzenie samochodu, trzeźwi, nieposzlakowani, bez żadnych odrażających ułomności, dostatecznie obeznani z miejscowością i przepisami, którzy uzyskali odnośną legitymację z Dyrekcji Policji.

Kartę legitymacyjną obowiązany jest kierowca mieć zawsze przy sobie w czasie służby. Jeżeli właściciel pojazdu przyjmie do swej służby kierowcę, którego nie przedstawił w Dyrekcji Policji, lub którego ta władza uznała niezdolnym do publicznej jazdy, wówczas ulega karze według § 429. u. k. i jest odpowiedzialnym za wszelką szkodę przez woźnicę wyrządzoną.

Jeżeli kierowca odda samowolnie powierzony mu wóz komu innemu do jazdy, ulegnie karze w myśl § 10. niniejszego regulaminu, gdyby zaś osoba, której oddał wóz nie była uzdolniona do kierowania, kara będzie podwojona o ile nie znajdą zastosowania surowsze przepisy ustawy karnej, nadto utraci kartę legitymacyjną, wystawioną przez Dyrekcję Policji.

Kierowcy powinni się znajdować na stanowisku w stanie zupełnie zdolnym do usług publiczności. Upijanie się na stanowisku lub w czasie jazdy podlega karze po myśli § 10. niniejszego regulaminu.

§ 6.

Zachowanie się wobec Publiczności.

Kierowca wobec publiczności winien być uprzejmym i grzecznym. Obowiązany jest na żądanie gościa przy wsiadaniu i wysiadaniu otwierać i zamykać drzwiczki, postawić nakrycie (dach) i przypiąć boczne zasłony, otwierać i zamykać okna, udzielać wyjaśnień co do czasu trwania i kierunku jazdy. Podczas jazdy z gośćmi nie wolno kierowcy palić tytoniu i cygar. Przy rozpoczynaniu postoju obowiązany jest kierowca pokazać zegarek gościowi i podać czas dokładnie w minutach. W przeciwnym bowiem razie przy ewentualnym sporze o czas postoju, obliczenie czasu, podane przez kierowcę nie będzie uważane za wiarygodne. Kierowca jest obowiązany na żądanie gościa przedłożyć mu do przejrzenia przepisy, oraz cennik jazdy. Kierowcy nie wolno pod żadnym pozorem żądać naddatków i napiwków od gościa.

Każdy kierowca na stanowisku obowiązany jest do jazdy tak w obrębie miasta, jakoteż poza jego granice wedle ustanowionej taksy.

Natomiast wolno kierowcom ustawiać swe wozy obok gmachów i miejsc, gdzie się odbywają koncerty, bale i t. d. obowiązani są wszakże stosować się do zarządzeń, jakie wydadzą obecne na miejscu organa policyjne. Nieusprawiedliwione odmówienie jazdy podlega karze po myśli § 10. niniejszego regulaminu.

Każdy kierowca obowiązany jest przyjąć zamówienie na jazdę na dzień następny, może też przyjąć zamówienie na porę nocną. Zamówienie na porę nocną obowiązani są przyjąć jedynie kierowcy mający służbę nocną.

Dla kontroli obowiązani są kierowcy okazać organom P. P. na żądanie rozkład stanowisk wydany przez Dyrekcję Policji.

Na rachunek zamówienia ma zamawiający uiścić zadatek w wysokości połowy należytości. Zadatek ten wlicza się następnie w cenę jazdy, względnie przepada, jeśli jazda zamówiona nie przychodzi do skutku z przyczyny zamawiającego dorożkę. Nieusprawiedliwione niedotrzymanie umowy przez kierowcę podlega karze po myśli § 10. niniejszego regulaminu.

Na swoje miejsce może dorożkarz dać innego w swojem zastępstwie. Każdy kierowca obowiązany jest w porządku i terminie wyznaczonym przez Dyrekcję Policji, znajdować się w pogotowiu na dworcu kolei żelaznej i przed teatrami.

Za zaniedbanie tego przepisu ulegnie właściciel względnie kierowca karze po myśli § 10. niniejszego regulaminu.

§ 7.

Czas służby dziennej.

Służba dzienna na stanowiskach rozpoczyna się w czasie od 1/X. do 30/IV. o godz. 7 rano i trwa do godz. 10 w nocy, a w czasie od 1/V. do 30/IX. o godz. 6 rano i trwa do godz. 11 w nocy.

Organa P. P. czuwać będą nad tem, aby wszystkie dorożki zarówno w zimie jak i w lecie rozpoczynały swą służbę punktualnie o godz. 6 względnie 7-mej rano.

Przekroczenie tego przepisu karanem będzie po myśli § 10. niniejszego regulaminu.

§ 8.

Nocna służba.

Każdy kierowca obywiązany jest w porządku i terminie wyznaczonym przez Dyrekcję Policji znajdować się w pogotowiu na wskazanem stanowisku nocnem od godz. 11 wieczorem do godz. 6 rano, a w czasie od 1/X. do 30/IV. od godz. 10 wieczorem do godz. 7 rano.

§ 9.

Prawidła jazdy.

W całym obrębie Krakowa obowiązane są wszystkie dorożki bez wyjątku przestrzegać ściśle przepisów objętych regulaminem ruchu. W czasie jazdy po mieście tłumik winien być zawsze zamknięty, kierowcy nie wolno wyjechać swym wozem na ulicę, o ile motor dymi z powodu przeoliwienia.

Dorożki, o ile gość przy jeździe na czas nie pragnie powolniejszej jazdy, mają jechać z przepisaną chyżością.

Za pakunki umieszczone wewnątrz wozu, nie należy się żadna dopłata. Za pakunki większe umieszczone na dachu wozu, lub w bagażniku należy się dopłata równająca się należytości za przejazd pierwszych 1.000 m.

Za każde 3 minuty czekania bez względu na porę dnia płaci się 20 groszy.

Dorożkarz obowiązany jest jechać najkrótszą drogą do wskazanego celu, o ile gość nie objawi pod tym względem innego życzenia; kierowca dorożki 4 osobowej jest obowiązany wziąć 3 osoby, a do 6 osobowej 5 osób dorosłych za ustanowioną cenę jazdy; przyjęciu większej ilości osob może się sprzeciwić.

Opłacanie myta jest obowiązkiem gościa.

Kierowca jest obowiązany latarnie wozu wieczorem i w nocy zapalać. Latarnie mają się świecić przez cały czas, podczas którego świecą się latarnie na ulicach miasta Krakowa.

§ 10.

Ogólne postanowienia karne.

Przekroczenia niniejszego regulaminu i taryfy o ile nie podlegają postanowieniom kodeksu karnego, lub nie stanowią czynności karygodnych, względnie zaniedbań przewidzianych w ustawie przemysłowej, podlegają karze pieniężnej względnie aresztu, w myśl rozp. Min. z dnia 30/IX. 1857 Dz. u. p. L. 198.

Zasadniczo właściciele koncesji mają być okładani grzywnami, zaś kierowcy karą aresztu. Mimo to nie wyklucza się prawa, jakie przysługuje dotyczącym władzom, wyboru takiej kary, jaką uznają za skuteczniejszą.

Osobliwie surowo będą karani właściciele koncesji, ich zastępcy lub dzierżawcy, którzy omijają przepisy dotyczące uzyskania kart legitymacyjnych dla kierowców i zwrotu ich. Są oni odpowiedzialni za wszelkie z ich wiedzą i wolą popełnione nadużycia z kartami legitymacyjnemi.

Przy przekroczeniach taryfy podstawę do wymiaru grzywny, albo do odpowiadającej jej kary aresztu, stanowi dwudziestokrotna kwota przekroczenia taryfy. Domaganie się napiwka, uważa się za przekroczenie taryfy.

Jeśli nałożone trzechkrotnie na kierowcę kary za przekroczenia niniejszych przepisów szczególniej za pijaństwo i gburowate zachowanie się nie odniosły skutku, lub jeśli na podstawie wyroku sądowo-karnego Dyrekcja Policji dojdzie do przekonania, że dotyczący nie zasługuje na zaufanie jako kierowca, może on być czasowo lub na zawsze od kierowania dorożką wykluczony.

Właścicielom koncesji w razie okoliczności przewidzianych w §§ 138. i 130. ust. przem. może Magistrat na doniesienie Policji Państwowej nałożyć kary przewidziane ustawą przemysłową, a wreszcie odebrać koncesję.

Jeśli organa bezpieczeństwa publicznego zauważą istotne braki pod względem urządzenia lub czystości dorożek, jeśli dorożka znajdzie się w stanie nieodpowiednim, lub brak jest cennika jazdy, lub przyborów wymaganych podczas służby, a osobliwie jeśli kierowca jest w stanie nietrzeźwym, niechlujnie, lub nie według przepisów ubrany, lub w rażący sposób lekceważy przepisy, wtedy obok wdrożenia przeciwko winnym zwykłego dochodzenia karnego, należy dorożkę natychmiast usunąć ze stanowiska i po uzupełnieniu dopiero lub usunięciu braków dopuścić do zajęcia miejsca na stanowisku.

§ 11.

Przepisy przejściowe — Typ wozów.

Jako dorożek należy używać począwszy od 1. stycznia 1929 tylko typu samochodu „Landaulet“, do tego terminu wolno używać również samochodów typu otwartego „Torpedo“. Przy używaniu samochodu typu „Torpedo“ obowiązany jest kierowca na życzenie jadącego gościa każdego czasu postawić na samochodzie nakrycie (dach) i przypiąć boczne zasłony.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

Wykaz konsensów budowlanych, wydanych w listopadzie 1926 roku.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Henryk Schmidt	zwężenie muru między sienią a lokalem sklepowym	Grodzka 2.	B. Torbe	3945/26
Inż. Władysław Bieniarz	przebudowa sieni na lokal sklepowy	Szpitalna 22.	W. Bieniarz	4025/26
		Dz. IV.		
Alojzy Żurak	wewn. spłukiwane klozety	P. Michałowskiego 7.	R. Weindling	2665/26
Herman Teich	garaż samochodowy w podwórzu	Batorego 22.	H. Lamensdorf	2890/26
Inż. Marjan Nanowski	dobudowa I p. oficyn w podwórzu	Czysta 5.	H. Lamensdorf	2540/26
		Dz. VIII.		
Salomon Wiener	I-o p. dom jako magazyn w podwórzu	Krakowska 51.	Wexner	3040/26
Józef Kerner	przebudowa klozetów	Krakowska 29.	Zygm. Prokesz	3929/26
Władysław Bełdowski	przebud. ofic. przyziemnej w podwórzu	Starowiślna 26.	J. Hausner	3304/26
		Dz. IX.		
Franciszek i Anna Cichoniowie	I-o p. dom mieszkalny	Turecka 43.	A. Dostal	4127/26
		Dz. XI.		
Gmina miasta Krakowa	I p. bud. administr. dla stacji radjotel.	narożnik Szwedzkiej i Zielnej	Bud. m. A.	4074/26
Stanisław Sawicki	pl. dod. nadb. I p. z poddaszem i podpiwniczeniem	Rynek Dębnicki 5.	J. Wilczyński	3507/26
Miej. Zakł. Ceramiczne	waga pomostowa	Tyniecka	L. Struzik	3517/26
Dr. Aschenbrenner i E. Okuljar	nadb. I p. z podstryszem i I p. bud. garażowy	Konopnickiej 24.	T. Bujas	3695/26
Adam Mazurkiewicz	stajnia na 1 konia pod dachem istniejącym	Madalińskiego 7.	Wł. Zakulski	3284/26
		Dz. XII.		
Kazimierz Wołoch	ubikacja poddaszna	Filarecka 6.	Z. Szufa	3680/26
Roman Szmulowicz	pl. dod. nadb. II. p.	Kościuszki 19.	J. Zarzecki	3883/26

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. XV.		
Antoni Rajtar	oparkanienie realności	Kazim. Wielk. 57.	St. Słowik	2697/26
Stanisław Grębski	part. dom z marsardem mieszk.	l. k. 147/1	S. Manber	2693/26
Aniela Mikulska	oparkanienie realności	Kazim. Wielk. 55.	St. Słowik	2698/26
Ks. Jan Masny	kościół paraf. św. Szczepana	wh. 517. Sienkiewicza	Z. Mączeński	2296/26
Dr Albert i Hanna Süsser	I p. oficyna mieszkalna	Lea l. k. 189/1	H. Ritterman	3152/26
		Dz. XVI.		
Rada Zjazdu przemysłowców górniczych	ogrodzenie realności	Górnicza, wh. 505.	J. Burzyński	3353/26
		DZ. XVII.		
Franciszek i Antonina Konik	bud. gospodarcze	Mazowiecka 68.	W. Warczewski	2251/26
Andrzej i Anna Rajtarowie	zmiana komory na mieszk. wychodek, dół kloaczny	Mazowiecka 95.	E. Skawiński	1857/26
		Dz. XVIII.		
Leontyna Müllerowa	parkan	Warszawska 89	Fr. Krzyżanowski	2264/26
Antoni Procner	dobud. sieni łączącej real.	Kątowa 9—11.	S. Golec	3468/26
Maksymiljan Skóra	dobud. werandy	Czerwona 1.	J. Kaczmarczyk	4042/26
		Dz. XIX.		
Franciszek Albiński	prowiz. dom przyziemny i szopa	Mogilska 57.	Józef Bereta	3573/26
Fma Zieleniewski	ogrodzenie fabryki od linji Kraków-Kocmyrzów	Grzegórzecka l. k. 485/5	Z. Prokesz	3079/26
		Dz. XXI.		
Stefan Adamczyk	dom przyziemny	Gromadzka 48.	A. Sołtys	3081/26
Fr. i Józefa Rybakowie	nadb. I p. odnow. zatwierdzenia	Gromadzka 58.	A. Sołtys	2867/26
		Dz. XXII.		
Gmina miasta Krakowa	dom III. piętrowy	Robotnicza, lk. 926/3	Bud. m. A.	1261/26
Marjanna Wodecka	pralnia z łazienką	Dekerta 22.	Guzikowski	3095/26
Józef Pyrek	nadbud. II. piętra	Traugutta 6.	A. Dostal	3518/26
Gmina miasta Krakowa	przebudowa ustępów	Józefińska 10. 12.	Bud. m. A.	3808/26
Elektrownia miejska	transformator	Przemysłowa 2.	Elektr. miej.	3766/26
Fma Bracia Thorn	nadbud. I. p. na tylnej ofic.	Krasickiego 18.	S. Feldman	3643/26
Fma „Ziarno“	stajnia i zadaszenie	Zabłocie 22 a	A. Dostal	4068/26

Prezydent miasta
Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Andrzej Mikunda,** prow. woźny m. na zasadzie postanowienia § 89. statutu miejskiego mianowany został stałym woźnym miej. z dniem 1. lipca 1926 roku z poborami XV. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3348/26).

EMERYTURY.

P. **Leon Feliks 2-im. Salz,** komisarz targowy Magistratu, na zasadzie art. 28 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z dnia 9. października 1924, Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa), przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 1. listopada 1926 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu, przy zastosowaniu § 2. statutu emerytalnego z r. 1924 ze względu na policzalną służbę w ilości 30 lat od uposażenia służbowego VIII. grupy szczebel **d.** (L. prez. 5766/26).

P. **Andrzej Węgrzyn,** dozorca targowy, na zasadzie art. 28 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z dnia 8. października 1924 r., Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa), przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby i przekroczenia 60 roku życia z dniem 1. listopada 1926 roku w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 2 statutu emerytalnego z dnia 8. października 1924, Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa przy zastosowaniu § 2. statutu emerytalnego z r. 1902 ze względu na policzalną służbę w ilości 32 lat od uposażenia służbowego XII grupy, szczebel **e** w ilości 300 punktów. (L. prez. 4638/26).

P. **Magdalena Kapustowa,** wdowa po emer. drożniku miej., w myśl art. 36 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z dnia 8. października 1924 L. 2645/24 prez.) otrzymała od 1. października 1926 r. począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża. miesięcznie w ilości 158 punktów, oraz dodatek regulacyjny w jlości 30 punktów. (L. prez. 5872/26).

P. **Stefanja Wiktorja (2-im), Anna, Marja i Olga Joanna (2-im) Sawaryn,** sieroty po ś. p. Michale Sawarynie – woźnym miej., w myśl art. 37 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z dnia 9. października 1924 r. L. 2645/24 prez.) otrzymały od 1. listopada 1926 r. począwszy na czas aż do ukończenia przez nich 18 lat życia pensje sieroce miesięcznie w ilości po 45 punktów, oraz dodatek regulacyjny w ilości po 12 punktów każdej, a to: 1) córce Stefanji Wiktorji, ur. 8. listopada 1909 do końca listopada 1927 r., 2) córce Annie, ur. 19. października 1914 do końca października 1932 r., 3) córce Marji, ur. 19. stycznia 1919 do końca stycznia 1937 r., 4) córce Oldze Joannie, ur. 16. września 1921 do końca września 1939 r. (L. prez. 6475/26).

P. **Franciszkowi Bielakowi,** emer. fornalowi Zakładu czyszczenia miasta, który jako robotnik pracował w Gminie w latach 1903 i 1904, Prezydent miasta policzył dodatkowo ten okres 2-letniej służby do wymiaru uposażenia emerytalnego, polecając Kasie miejskiej w ślad rozp. z dnia 2. czerwca 1926 r. L. prez. 1368/26, aby począwszy od dnia 1. września 1926 roku wypłacała mu podwyższone o 4% dotychczasowych poborów uposażenie emerytalne t. j. od uposażenia służbowego grupy XIV. szczebel **d.** (L. prez. 4176/26).

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 166, w kad. XVII. z dnia **4 listopada 1926 r.**

Obecni: *Prezydent m.* inż. Karol Rolle.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
„ Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **76.**
Początek posiedzenia o godz. **5½ popoł.**

Przed porządkiem dziennym.

Pisma.

Sekretarz Rady m. odczytał pismo komitetu jubileuszowego św. Stanisława Kostki w Krakowie o przydzielenie odpowiedniego gruntu m. pod budowę gmachu bursy dla młodzieży szkół powszechnych.

Pismo powyższe przekazała Rada m. Sekcji ekonomicznej.

Sekretarz odczytał pismo r. m. Wilczyńskiego składającego mandat swój z godności Radcy miejskiego.

Sprawę tę Rada m. przekazała Sekcji prawniczej.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1. Rm. Dra Müllera i tow. w sprawie przyspieszenia załatwienia reformy ordynacji wyborczej dla miasta Krakowa.

Oryginalny wniosek dołącza się do protokołu.

W ożywionej dyskusji jaka toczyła się na ten temat zabierali głos: rm. Dr. Müller, Puchałka, który wnosi poprawkę by Prezydjum miasta interwenjowało u Rządu celem rozszerzenia ordynacji wyborczej obowiązującej w b. Kongresówce na miasto Kraków. Rm. Haecker, Dr. Rosenzweig, Łuczko, Dr. Bobrowski. Szczegółowych wyjaśnień w poruszonych przez Radców m. sprawach dotyczących wniosku rm. Dra Müllera udzielił Prezydent m. Rolle.

W głosowaniu część pierwszą wniosku o przyspieszenie załatwienia ustawy reformy ordynacji wyborczej dla miasta Krakowa uchwalono, zaś część

drugą odnośnie do przeprowadzenia wyborów na podstawie obowiązujących przepisów wyborczych dla miasta Krakowa przekazano Sekcji III.

Poprawkę rm. Puchałki odesłano do Sekcji prawniczej.

2. Rm. Marskiego w sprawie sporządzenia wykazu członków Rady m. którzy odnośnie do § 52 statutu m. pozostają w stosunkach przedsiębiorców lub handlowych z gminą m. Krakowa. Po wyjaśnieniu Prezydenta Rollego wniosek rm. Marskiego uchwalono traktować regulaminowo.

Oryginalny wniosek dołącza się do protokołu.

3. Rm. Oplustila i tow. w sprawie przyznania dodatkowego kredytu 20.000 zł. na zorganizowanie pomocy odzieżowej i żywnościowej dla dzieci bezrobotnych.

(Wniosek dołącza się do protokołu).

W sprawie wniosku rm. Oplustila przemawiali rm. Popiel, Dr. Rosenzweig, ks. Kasprzyk, Wiceprez. m. Dr. Schneider, oraz rm. Kosobudzki, który zgłasza wniosek:

„Rada m. upoważnia p. Prezydenta m. do wydatków wedle możności na odżywianie dziatwy szkolnej, a potrzebną kwotę wstawić do budżetu na rok 1927".

Po wyjaśnieniach Prezydenta m. Rollego, wniosek rm. Oplustila oraz Kosobudzkiego uchwalono traktować regulaminowo.

4. Rm. Dra Rosenzweiga i tow. w sprawie zwalczania szkarlatyny w mieście Krakowie.

(Oryginalny wniosek dołącza się do protokołu).

W odpowiedzi na wniosek rm. Dra Rosenzweiga szczegółowych wyjaśnień udzielił Wiceprezydent m. Dr. Schneider.

Od szeregu lat szkarlatyna panuje epidemicznie w Krakowie a w ciągu jednego roku nieraz wzmaga się liczba wypadków zachorowań a szczególnie zdarza się to po wakacjach, kiedy do miasta zjeżdza młodzież szkolna, przybywając nieraz z rozmaitych stron gdzie panowały przypadki szkarlatyny.

W tym roku gdzie liczba przypadków zachorowań na szkarlatynę znacznie się podniosła, przypisać to należy nie tylko porze po wakacyjnej ale najprawdopodobniej także temu, że w sąsiednich okolicach Krakowa, jak n. p. Branice i t. p. wydarzały się często przypadki szkarlatyny, która była zawlekana do miasta przez włościan.

W październiku b. r. było zachorowań na szkarlatynę 129 w tem obcych 20, miejscowych 109, zmarło 10 chorych z Krakowa, 3 z poza Krakowa.

Z powodu odmówienia przez szpital św. Łazarza przyjmowania miejskich chorych na szkarlatynę pawilon szkarlatynowy w Prądniku Białym został przepełniony. Ruch chorych na szkarlatynę w październiku b. r. przedstawia się następująco: 31 września pozostało 73 chorych. W ciągu miesiąca przyjęto 80 chorych, wyzdrowiało 66, zmarło 9.

Leczenie chorych na szkarlatynę powierzone jest na Prądniku Białym dwom lekarzom specjalistom.

Ze względu na wzmożoną liczbę przypadków zachorowań i potrzebę częstych przewożeń chorych do szpitala i dezynfekcji utworzono trzy kolumny sanitarne. Celem skuteczniejszego zwalczania szkarlatyny prowadzi się szczepienia ochronne przeciw szkarlatynie codziennie w miejskim urzędzie zdrowia a oprócz tego lekarze szkolni szczepią po szkołach.

Sprawozdanie Wiceprezydenta m. Dra Schneidra przyjęto do wiadomości.

5. Rm. Kluczki i tow. w sprawie uporządkowania ulic w Dz. XVII.

(Oryginalny wniosek dołącza się do protokołu).

Wniosek rm. Kluczki przekazano do regulaminowego traktowania.

6. Rm. Pachońskiego i tow. w sprawie umowy dotyczącej stosunków służbowych i płacy pracowników miejsk. Zakładów przemysł.

(Oryginalny wniosek dołącza się do protokołu).

Wniosek rm. Pachońskiego uchwalono traktować regulaminowo.

7. Rm. Kluczki i tow. w sprawie zwalczania drożyzny w mieście Krakowie.

Prez. m. K. Rolle wyjaśnia że w sprawie tej Prezydjum m. odniosło się już do Województwa celem zwołania konferencji, któraby zastanowiła się nad sposobem zwalczania drożyzny.

Wniosek rm. Kluczki uchwalono traktować regulaminowo.

8. Rm. Dr Rosenzweiga i tow. w sprawie ujednostajnienia poborów emerytów miejskich.

Wniosek rm. Rosenzweiga uchwalono traktować regulaminowo.

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

1. Rm. Dr Rosenzweiga w sprawie złożenia sprawozdania z działalności z czasu rządów komisarzy rządowych.

W odpowiedzi, Prezydent m. K. Rolle wyjaśnił, że w najbliższym czasie wyda drukiem sprawozdanie z działalności rządów komisarzy, które ukaże się w „Dzienniku rozporządzeń m. Krakowa".

(Interpelację dołącza się do protokołu).

2. Rm. Dr Müllera i tow. w sprawie budżetu miejskiego na rok 1927.

Prezydent m. K. Rolle w odpowiedzi na powyższą interpelację wyjaśnił, że projekt budżetu na pierwszy kwartał r. 1927 poda do wiadomości Rady m. w przeciągu miesiąca grudnia br.

(Interpelację dołącza się do protokołu).

Porządek dzienny.

I. Reasumpcja uchwały Tymcz. Zarządu miasta w sprawie nabycia parceli od p. Anieli Burtanowej.

Imieniem Sekcji I. i II. Radca m. Dr. Klimecki po dłuższem umotywowaniu, przedstawia następujące wnioski:

Rada miasta uchwali:

Reasumuje się uchwałę Tymcz. Zarządu miasta z dnia 18 czerwca 1925 w sprawie nabycia od p. Anieli Burtanowej parceli lkat. 1816/3 i sprzedaży jej parceli pofort. 54 oraz gruntów na t. zw. kontumacji w Dz. XVII.

Natomiast uchwala się co następuje:

I. Zakupić dla Gminy m. Krakowa od P. Anieli

Burtanowej parcelę gruntową lkat. 1816/3 objętą lwh. 421 ks. gr. gm. kat. Kraków-Zwierzyniec o powierzchni 1 ha 46 ar. 80 m. kw. czyli 2 morgów 882 sążni kw. t. j. cały kompleks gruntów położony u wylotu ul. Wolskiej za ryczałtową cenę w kwocie 295.000 (dwieście dziewięćdziesiąt pięć tysięcy) złotych obiegowych pod następującymi warunkami.

1. Cena kupna będzie wypłacona w ten sposób, że:

a) Gmina potrąci kwotę 120.000 (sto dwadzieścia tysięcy) złotych, — wypłaconą już poprzednio z tytułu kontraktu z dnia 20 czerwca 1925 bez żądania zwrotu zapłaconych procentów ratalnych.

b) Resztę w kwocie 175.000 (sto siedmdziesiąt tysięcy) złotych obiegowych zapłaci Gmina w gotówce w 14 (czternaście) dni po otrzymaniu pisma Tymcz. Wydziału Samorządowego, zatwierdzające niniejsze kupno. Tę kwotę 175.000 (sto siedmdziesiąt pięć tysięcy) złotych wypłaci Gmina w złotych obiegowych z tem zastrzeżeniem, że jej wartość wewnętrzną przyjmuje według kursu dolara St. Zjed. A. Półn. licząc 8·94 złotych (ośm złotych dziewięćdziesiąt cztery groszy) za jednego dolara S. Z. A. P. dlatego w razie zmiany kursu dolara S. Z. A. P. według notowania Banku Polskiego w dniu wypłaty będzie powyższa kwota 175.000 (sto siedmdziesiąt pięć tysięcy) złotych obiegowych odpowiednio podwyższona, względnie obniżona.

2. Wspomniany wyżej grunt sprzedaje P. Aniela Burtanowa w stanie wolnym od wszystkich długów i ciężarów, oraz dzierżaw i najmów.

3. Koszta kontraktu, intabulacji, tudzież ewent. stempli i należytości ponosi w całości Gmina m. Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy, PP. Radców miejskich Inż. W. Turskiego i Dr. L. Merza, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich, PP. Radców m. Dr. Fr. Mussila i St. Drozdowskiego.

III. Powyższy grunt nabywa Gmina m. Krakowa na podstawie ustawy o rozbudowie miast z dnia 29-go kwietnia 1925 Nr. 51 poz. 346 Dz. u. Rz. P. na cele rozbudowy m. Krakowa, regulacji ulicy Wolskiej, urządzenia placu koło przyszłego Muzeum Narodowego itp.

IV. Przypadającą do wypłaty resztę ceny kupna pokryć z pożyczki do której zaciągnięcia w jednej z krakowskich instytucji kredytowych upoważnia się P. Prezydenta miasta, w porozumieniu ze Sekcją skarbową Rady miejskiej.

V. Niniejszą uchwałę przedłożyć Tymcz. Wydziałowi Samorządowemu z prośbą o zatwierdzenie w myśl przepisu § 60, ustęp 11 statutu gminnego dla miasta Krakowa. (L. 6397/26 I.).

Przewodnictwo obejmuje wiceprezydent Ostrowski.

W dyskusji zabierali głos rm. Dr. Rosenzweig, ks. Kasprzyk, Popiel, Prezydent Rolle.

W głosowaniu wniosek Sekcji uchwalono.

Przewodnictwo obejmuje Prezyd. Rolle.

II. Sprawozdanie delegata Rady m. do państw. Rady kolejowej.

Rm. Dr. Krzetuski złożył następujące sprawozdanie:

Sprawozdanie obejmuje okres dwuletni, od czasu gdy po ś. p. Prezydencie miasta Janie Federowiczu, zrazu jako zastępca, później jako członek objąłem mandat miasta Krakowa w Państwowej Radzie Kolejowej. Muszę kilka słów poświęcić Radzie, jej składowi i organizacji, oraz panujących w niej tendencjach.

PRK. powołana do życia w roku 1923, odpowiada celem i strukturą wzorom znanym w Europie od 40-tu przeszło lat, z innowacją odpowiadającą naszemu państwu, że oprócz spraw taryfowych i ogólno gospodarczych, obejmuje także sprawy rozszerzenia istniejącej sieci w odrębnym komitecie, dalej sprawy dróg wodnych i ich łączności z siecią kolejową, a wreszcie po przemianie ministerstwa koleji na komunikacyjne, koncentruje się praca Rady w trzech głównych komitetach: taryfowym, eksploatacyjnem i nowo-budujących się koleji.

Poza tymi, niejako trzonowymi komitetami, istnieją jeszcze komisje od wypadku do wypadku, jak np. dla projektu ustawy o dostawach publicznych, normalnej umowy bocznicowej i wielu innych specjalnych kwestji, które w gronie liczniejszem nie dość starannie mogą być omawiane i rozstrzygnięte.

W skład Rady wchodzą zastępcy interesów pojedynczych grup gospodarczych, rolnictwa, wielkiego przemysłu, Izb handlowych, a także samorządów i miast statutowych, obok fachowców kolejowych przez Ministerstwo powołanych i delegowanych przez administrację ogólno-państwową urzędników. — Obrady stoją na poziomie poważnym, nie jawne, wolne są od wszelkich tendencji forytowania lub pokrzywdzenia jednej lub drugiej dzielnicy.

Przekonawszy się, że niema komitetu, któryby w jednej lub drugiej sprawie nie wchodził w krąg interesów naszego miasta, pracuję we wszystkich trzech komitetach, a ponadto we wszystkich komisjach, których specjalne zadania również obchodzą bądź to ludność miejską wogóle, bądź to w szczególności nasze miasto.

Przechodzę teraz do szczegółów mojej działalności.

W listopadzie roku 1924, na posiedzeniu komitetu nowo-budujących się koleji postawiłem wniosek na przeniesienie rozbudowy węzła krakowskiego z III. do II. grupy kolejności i wniosek ten obszernie uzasadniłem motywami natury nie lokalnej, lecz ogólno-gospodarczymi. Otóż według uchwały PRK. z roku 1923 grupa I. obejmuje roboty proponowane do rozpoczęcia lub wykonania w roku 1923, grupa II. nowe linje, kolejność budowy których według stopniowej numeracji została ustalona stosownie do wymagań ekonomicznych i ogólnopaństwowych, grupy zaś III. i IV. obejmują linje bez uwzględnienia kolejności.

Komitet wniosek mój odrzucił. Wniosek swój powtórzyłem w formie deklaracji na posiedzeniu plenarnem z dnia 17 grudnia 1924 i stwierdziłem, że węzeł ten odgrywa bardzo ważną rolę tak dla prowadzenia normalnego handlu, jako też dla potrzeb strategicznych.

W dniu 6. kwietnia 1925 zebrał się komitet taryfowy celem zastanowienia się nad wnioskiem Ministerstwa o podwyższenie taryf towarowej i osobowej.

W dyskusji ogólnej zwróciłem uwagę na zmiejszającą się frekwencję, wobec której raczej nasuwała się myśl obniżenia taryfy kolejowej, aby przez zwiększoną frekwencję podnieść współczynnik eksploatacji i ogólne dochody.

W rzeczywistości rok 1925 był dla kolei państwowych rokiem deficytowym. Tak weszła w życie taryfa dzisiejsza na podstawie ceny 5 groszy za kilometr osobowy w trzeciej klasie.

Na posiedzeniu komitetu dla nowobudujących się koleji z 28 maja 1925 Ministerstwo przedstawiło ogólny program inwestycyjny kosztem 1500 miljonów złotych rozłożonych na lat 10. Na pierwsze lata były przewidziane po 200 miljonów złotych, które jednak musiano w zarodku zredukować do około 80 miljonów rocznie. Wykonano jednak, co należy uważać za wielki wysiłek prawie w zupełności linję omijającą niemiecki górny Śląsk, linję Kalety-Herby-Podzamcze i dużą część linji Bydgoszcz-Gdynia, mając pierwszorzędne znaczenie dla naszego eksportu przez port własny.

Na porządku dziennym posiedzenia komisji ściślejszej komitetu nowobudujących się koleji, w której to komisji objąłem referat postulatów Małopolski zachodniej, w dniu 8 października 1925 r. delegat Ministerstwa robót publicznych zdał sprawę z programu rozbudowy sieci dróg wodnych i ustalenia punktów przeładowania między koleją i drogami wodnemi. Z omawianych projektów interesuje nas kanał Małopolski z Zagłębia do Krakowa, przy wykorzystaniu robót przed wojną rozpoczętych, którego przedłużenie do Sanu i dalej do Dniestru się przewiduje. Studja tej drogi są zupełnie ukończone ale brak środków pieniężnych czyni z tych zamierzeń na razie utopję. Wobec tego wysiłki Państwa skupić się muszą na ulepszeniu drog wiślanej jako żeglugowej, a nie tylko spławnej. Również ważne i wykonalne są połączenia przeładunkowe na brzegach Wisły. Kraków posiada je na brzegu lewym, zaś na brzegu prawym jest konieczne połączenie z stacją Płaszowską. To połączenie stoi na drugiem miejscu kolejności, po Włocławku.

Bolączka połączeń a względnie redukcji tychże połączeń jakie z początkiem roku przeprowadzono, była przedmiotem obrad komitetu eksploatacyjnego. Sprawa tej redukcji była z góry przesądzona uchwałą sejmowej komisji budżetowej i wnioskami komisarza oszczędnościowego.

Na posiedzeniach dwu komitetów z 14 i 15 VI. b. r. poruszyłem sprawę kredytów frachtowych i ich uprzystąpienie szerszym warstwom przez oddanie gestji tych kredytów, na wzór Austrji, Niemiec, Francji i innych krajów, Pocztowej Kasie Oszczędności. Dotychczas z kredytów tych korzysta prawie wyłącznie wielki przemysł. Przemysł średni i drobny jak również kupiectwo cierpi z tego powodu — zwłaszcza w czasach ciasnoty pieniężnej i kredytowej.

Dnia 25 czerwca b. r. przedyskutowano w Komitecie eksploatacyjnym projekt ustawy o dostawach rządowych, stojący zupełnie na poziomie nowoczesnym. Celem tej ustawy jest zapewnienie państwu najracjonalniejsze zaopatrywanie się w potrzebne administracji państwowej towary.

W maju r. z. ukonstytuowała się specjalna komisja dla ustalenia planu rozwoju sieci komunikacyjnej w Państwie Polskiem, której pierwszem zadaniem być miało ustalenie dogodnego połączenia miejsc naładunku na rzekach spławnych z istniejącemi pobliskiemi linjami kolejowemi i uzgodnienie planu rozbudowy komunikacji wodnych z planem rozbudowy sieci kolejowej. Do tej komisji wybrano także zastępcę miasta Krakowa. W porozumieniu z tut. Dyrekcją kol. i Izbą handlową wniosłem pismo, w którem wskazałem przedewszystkiem na konieczność regulacji Wisły wzdłuż całego jej biegu i jako robotę wstępną zaproponowałem budowę koleji lewobrzeżnej Kraków - Sandomierz - Dęblin z łącznikami w tych miastach.

Na posiedzeniu Komitetu nowobudujących się koleji z 28 czerwca br. spotkałem się z projektem, który z zamierzeń rządu wyłączał odcinek Wisły od Sandomierza w górę, a więc omijał Kraków. Trzykrotnie przemawiałem przeciw temu zamiarowi. Nie chodziło tu nawet o kosztowne inwestycje. Mowa była jedynie o pogłębienie koryta niewielkim kosztem, aby żeglugę już istniejącą i niejako samorzutnie, powoli się rozwijającą ułatwić i dać jej możność regularnego ruchu.

Jeżeli tedy zostaną zakupione większe dragi do pogłębienia dolnego biegu, to na odcinek Przemsza-Kraków-Sandomierz przesuną się dragi mniejsze i dopomogą nam do ożywienia żeglugi regularnej od Krakowa począwszy, przez Kraków do Sandomierza i dalej.

Należy przyznać, że zarząd koleji w Państwie ma przed sobą niełatwe zadanie. Otrzymał w spadku 3 torsa sieci kolejowej, z których trzeba dopiero zeszyć jakąś logiczną całość, z nowymi węzłami.

Niemniej trudną przedstawia się też kwestja ujednolicenia organizacji władz, ich urzędowania. Tak np. ważną dla bezpieczeństwa ruchu rzecz jak unifikację sygnałów, przeprowadzono dotychczas tylko połowicznie. Podstawowa ustawa kolejowa jest dopiero w stadjum przygotowania.

Mogę tylko z całym naciskiem podnieść, że dla egzystencji, rozwoju i przyszłości naszego miasta sprawy komunikacyjne posiadają wagę niemal decydującą. Kraków jest bramą wchodową dla importu, bramą wypadową dla eksportu w stosunku do Czechosłowacji, Austrji i dalszych relacji (Bałkany, Lewanta, Włochy) punktem, w którym łączą się dwie arterje handlowe, północna z ujściem na Bałtyk i południowa z ujściem na Morze Czarne.

To predestynuje miasto na centrum handlowe, powiedzmy składowe nietylko towarów krajowych, ale także dla tranzytu, dla nurtu towarów przywiezionych do Polski z możliwością wywozu na północ, albo wschód i południe poza granice kraju jeżeli nie wchłonie je spożycie wewnętrzne. Tę rolę spełnić może Kraków jedynie jeśli posiędzie, wszystkie komunikacyjne i techniczne urządzenia, potrzebne dla tak ważnego punktu węzłowego.

Sedno sprawy stanowi tedy problem rozbudowy węzła krak. łączący się z najdonioślejszą dla rozwoju miasta sprawą przerzucenia głównego toru dojazdowego od wschodu na krańce miasta. — W końcu zgłasza wniosek:

Rada miasta uchwali:

1) Uprasza się p. Prezydenta miasta, aby powołał do życia komitet obywatelski, złożony z fachowców techników, znawców kolejnictwa i życia gospodarczego, którego zadaniem będzie zastanowić się nad postulatami rozbudowy węzła krakowskiego i głównymi zarysami projektu tej rozbudowy, oraz przybliżonem oznaczeniem jej kosztów.

O ile okaże się konieczność pozyskania dla prac

tego komitetu płatnych sił fachowych, wnioski o dotyczące kredyty będą przedstawione Radzie miejskiej na drodze regulaminowej.

2) Uprasza się p. Prezydenta miasta, aby rozpoczął wstępne rokowania z Rządem, w celu przyjęcia zasady współpracy miasta w rozwiązaniu problemu węzła krakowskiego co do strony technicznej i finansowej, zaś po uzyskaniu zasadniczej zgody władz państwowych i przybliżonem obliczeniu kosztów.

3) Rozpoczął wstępne rokowania z kapitałem zagranicznym, co do uzyskania długoterminowego kredytu w potrzebnej wysokości.

Rm. ks. Kasprzyk zgłasza wniosek:

„Sprawą nagłą jest przyłączenie południowych powiatów Województwa Kieleckiego do Województwa Krakowskiego. Po przyłączeniu tych powiatów temsamem przyspieszy się rozbudowę komunikacji z tymi powiatami.

Rada wzywa Prezydjum do poczynienia u Rządu kroków, by włączenie powyższych powiatów przyspieszyć".

Sprawozdanie, oraz wnioski rm. Dr Krzetulskiego przyjęto jednomyślnie.

Wniosek rm. ks. Kasprzyka uchwalono.

III. Uporządkowanie cmentarza rakowickiego od strony ulicy Warszawskiej.

Imieniem Sekcji I. i II. rm. inż. Romanowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdzić uporządkowanie cmentarza rakowickiego od strony ulicy Warszawskiej na części uzyskanej po przeniesieniu miejskiego Zakładu ogrodniczego, a to w myśl planu Budownictwa m. Oddz. A. z dnia 27. października 1926 do l. 3732/26 I.

2) Wstawić potrzebną kwotę 20.000 złotych do budżetu wyd. nadzw. Dz. IX. w r. 1927.

Uchwalono. (L. 5338/926 I.).

IV. Waloryzacja reszty pretensji na rzecz „Ustredni Banka".

Imieniem Sekcji II. radca m. Dr Gross wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Po myśli przepisów rozporządzenia waloryzacyjnego i na zasadzie art. 67 konwencji, zawartej pomiędzy Rzeczp. Polską, a Rzp. Czechosłowacką waloryzuje się resztę intabulowanej na rzecz »Ustredni Banka« na realności lwh. 1 gm. Płaszów pretensji 197.687 koron 83 h. wraz z procentem po $4^1/_4$% od dnia 2. czerwca 1921 na 20%.

2. Zwaloryzowana ta pretensja płatną będzie w koronach czeskich w wysokości obliczonej według dnia przedsięwziętej waloryzacji.

3. Od kwoty z waloryzacji wynikłej potrąca się kwotę 700 zł. jako równą wartość złożonej przez Gminę m. Krakowa dnia 2. czerwca 1921 do depozytu sądowego kwoty 138.381·48 Mp.

4. Pretensję tę wraz z procentem po $4^1/_4$% zapłaci Gmina m. Krakowa w 20 półrocznych ratach począwszy od dnia 1. października 1926 z funduszów miejskich Zakładów ceramicznych.

5. Upoważnia się Prezydenta Miasta do ułożenia się co do zwaloryzowania reszty intabulowanej na rzecz Ustredni Banka na realności lwh. 1. gminy Płaszów pretensji 197.687 K. 83 na 20% powyższego kapitału przeliczonego na złote wedle postanowień rozporządzenia Prezydenta o przerachowaniu z 14. maja 1924 r. poz. 441, Dz. u. RP., jak niemniej do ułożenia się co do przeliczenia zaległych procentów 4 i $^1/_4$%, co do terminu spłaty przeliczonej sumy, co do warunków ewentualnej spłaty w koronach czeskich, zamiast w złotych i co do wszelkich innych postanowień związanych z waloryzacją i spłatą powyższej sumy zpn.

Uchwalono.

V. Budowa pawilonu targowego przez Tow. strzeleckie przy ulicy Topolowej.

Imieniem Sekcji VIII, wiceprez. m. Dr. Wielgus wnosi:

Rada m. uchwali:

1. Przyjąć do wiadomości, że Towarzystwo Strzeleckie przystępuje do budowy pawilonu targowego przy ul. Topolowej w Krakowie na cele sprzedaży mięsa itp., w którym to pawilonie znajdować się będzie wychodek dla celów publicznych, oraz ubikacja dla składania ław pod sprzedaż nabiału, której Gmina będzie używać bezpłatnie przez czas istnienia tegoż pawilonu, że Towarzystwo Strzeleckie urządzi własnym kosztem placyk od strony ul. Bosackiej z podcieniem dla sprzedaży jarzyn, na którym Gminie wolno będzie pobierać opłaty placowe na rzecz swoją przez czas istnienia tegoż placu, że wreszcie czynsza z poszczególnych kramów wynosić będą od 80—110 zł. miesięcznie, łącznie ze wszystkiemi świadczeniami.

2. W zamian za powyższe świadczenia Towarzystwa Strzeleckiego zobowiązać się w okresie dziesięcioletnim od daty oddania w używanie tegoż pawilonu zaniechać budowy jakichkolwiek kramów względnie hal targowych w Dz. VI. z tem, że również Magistrat w powyższym dziesięcioletnim okresie nie będzie udzielał zezwoleń na sprzedaż mięsa na straganach względnie prowizorycznych jatkach w tej dzielnicy.

Uchwalono. (L. 9751/926 VIII).

VI. Opłaty gminne na prowizorycznym moście na Wiśle.

Imieniem Komisji administr. st. radca Mgtu Dr. Zawadzki wnosi:

Rada m. uchwali:

Na pokrycie kosztów utrzymania prowizorycznego mostu na Wiśle oraz na amortyzację i oprocentowanie kapitału, wyłożonego przez Gminę na pokrycie połowy kosztów budowy mostu prowizorycznego i stałego pobierać będzie Gmina w czasie od 1. I. 1927 do 31. III. 1928 na moście prowizorycznym na Wiśle opłaty w dotychczasowej przez Ministerstwo Spraw wewnętrznych Rozp. z dnia 27. I. 1926 Nr. N. S. F. 164 zatwierdzonej wysokości, a mianowicie:

a) od osób dorosłych po 5 gr., od dzieci do lat 10 po 2 gr., od dzieci niesionych lub wiezionych na wózkach nie pobiera się opłaty;

b) od zwierząt domowych, idących luzem po 5 gr.;

c) od wózków ręcznych lub wozów po 10 gr.;

d) od samochodów osobowych, ciężarowych i doczepek po 20 groszy, a to za przejście lub przejazd w obydwie strony.

Uchwalono.

VII. Dodatek gm. do opłat państw. od patentów na wyrób i sprzedaż trunków.

Imieniem Komisji administr. st. radca Mgtu Dr. Zawadzki wnosi:

Rada m. uchwali:

Dodatek gm. do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków pobierać od 1. stycznia 1927 do 31. marca 1928 w dotychczasowej wysokości, mianowicie:

a) przy wyrobie trunków 100%, z czego 20% na fundusz dla bezrobotnych;

b) przy sprzedaży trunków 200%, z czego 70% na fundusz dla bezrobotnych.

Uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godz. 9·15 w nocy.

Posiedzenie zwyczajne 167 w kadencji XVII, z dnia 18 listopada 1926.

Obecni: *Przewodniczący* Prezydent m. inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m.: Witołd Ostrowski.

" " Dr. Ludwik Schneider.

" " Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m.: Franciszek Strasik.

Radców miejskich obecnych: **82.**

Początek posiedzenia o godz. 5½ **po południu.**

Wspomnienie pośmiertne ku czci ś. p. inż. Romana Ingardena.

Prezydent m. inż. Rolle poświęcając wspomnienie zmarłemu twórcy wodociągu miejskiego, ś. p. inż. Romanowi Ingardenowi, wielce zasłużonemu dla miasta Krakowa, zgłasza wniosek:

»Dla uczczenia pamięci zmarłego ś. p. Romana Ingardena i zasług Jego dla Krakowa położonych, Rada miejska ofiaruje na wieczne czasy miejsce pod grób na cmentarzu rakowickim«.

Wniosek Prezydenta m. jednomyślnie uchwalono. (L. 7656/926 I).

Urlop.

Rada m. udzieliła 3-ech miesięcznego urlopu rm. Bielesiowi celem poratowania zdrowia.

Wniosek nagły.

Sekretarz odczytał wniosek nagły rm. Dra Müllera i tow. w sprawie rozbudowy szkolnictwa powszechnego w Krakowie.

(Oryginalny wniosek dołącza się do protokołu).

Rm. Dr. Müller w uzasadnieniu swego wniosku wskazał na rozpaczliwe położenie szkolnictwa powszechnego w Krakowie.

Nagłość wniosku uchwalono.

W dyskusji zabierali głos rm. Pachoński, Ks. Kasprzyk, poczem Rada m. wniosek pod punktem 1 i 3 uchwaliła, zaś pod punktem 2 przekazała Sekcji II i IV.

Interpelacja.

Sekretarz odczytał interpelację rm. Dr. Müllera i tow. w sprawie przestrzegania zakazu pracy nocnej w piekarniach.

Prezydent Rolle (Interpelację dołącza się do protokołu) zapowiedział, że na powyższą interpelację odpowie na najbliższem posiedzeniu Rady m.

Porządek dzienny.

I. Budowa miejsk. dwóch domów mieszkalnych w Dz. XXII.

Imieniem Prezydjum m. i Sekcji I. Radca m. Dr. Merz wnosi:

Rada m. uchwali:

1) Rada m. przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości oddanie budowy dwóch domów trzech-piętrowych, obejmujących mieszkania po 1 pokoju i kuchni na parcelach lkat. 926/4 i 926/5 przy ul. Robotniczej, Dz. XXII., a to w myśl planów sporządzonych przez Bud. m. oddz. A. zatwierdzonych reskryptem Magtu z dnia 30 października 1926 L. 1259/26 a mianowicie: budowę jednego domu p. Józefowi Wilczyńskiemu, a drugiego domu firmie Ronka i Ska po cenie najniżej oferującego tj. po 360 zł. za 1 m. kw. zabudowanej powierzchni.

2) Wydatek w łącznej kwocie około 216.000 złotych bez instalacji wodociągowych, gazowych i elektrycznych pokryć z pożyczki zaciągniętej w Banku Gosp. Kraj. z funduszu rozbudowy miast.

3) Rada miasta w myśl § 82 statutu miejsk. upoważnia Sekcję ekonomiczną wraz z Prezydjum miasta do ostatecznego w przyszłości zatwierdzenia ofert na budowle miejskie. (L. M. 3926/26 B. a.).

W dyskusji zabierali głos rm. Haecker, Oplustil, Dr Klimecki, Dr Lang, oraz inż. Kleinberger, który zgłasza rezolucje:

1) „Rada m. wyraża zapatrywanie, że w czasach wyjątkowych jak obecne należy przy rozdawnictwie robót budowlanych uwzględniać o ile możności budowniczych nie mających żadnych robót z zastrzeżeniem, że oferta będzie zbliżoną do oferty najtańszej".

2) „Komitet rozbudowy miasta winien udzielać pożyczek budowlanych z państwowego funduszu rozbudowy miast, przedewszystkiem osobom prywatnym".

Po udzielonych wyjaśnieniach referenta rm. Dr Merza, wiceprezydent m. Dr Wielgusa, oraz Prezydenta m. inż. Rollego wnioski Sekcji I. uchwalono.

Rezolucje rm. inż. Kleinbergera a to ad 1) odesłano do Sekcji I. ad 2) do komitetu rozbudowy m. Krakowa.

Przewodnictwo obejmuje wiceprez. Dr Wielgus.

II. Sprawy Administracji akcyzy miejskiej.

Imieniem komisji administracyjnej st. radca Mgtu Dr Zawadzki wnosi:

Rada miasta uchwali:

A. 1) Przyjmuje się do wiadomości uchwałę Tymczasowego Zarządu miasta z dnia 7. maja 1926, mocą której ze względu na zniesienie podatku spożywczego i wynikający stąd niedobór budżetowy, podwyższono

opłaty targowe od zwierząt, przeznaczonych na Centr. Targowicę na bydło w następujący sposób:

a) od zwierząt drobnych: cieląt, owiec, kóz z 50 na 75 gr. od sztuki;

b) od bydła rogatego rosłego i nierogacizny z 2 na 3 zł. od sztuki;

2) Przyjmuje się do wiadomości, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 17. września 1926, Nr III. S. F. 2547 zatwierdziło powyższą uchwałę na czas do dnia 1. kwietnia 1927;

3) Pobierać wymienione pod 1) opłaty w tej samej wysokości także w roku budżetowym 1927/28.

B. Rada miasta uchwali:

A) Przyjmuje się do wiadomości:

I. że Tymczasowy Zarząd miasta ze względu na zniesienie podatku spożywczego i wynikający stąd niedobór w budżecie m. uchwalił na posiedzeniu dnia 7. maja 1926 podwyższyć opłaty rzezalniane w następujący sposób:

a)	od bydła rogat.	nad 400 kg.	z 6·00 zł.	na 10 zł.
b)	„ „	„ „ 250 „	„ 5·50 „	„ 9 „
c)	„ „	„ „ 50 „	„ 4·50 „	„ 8 „
d)	„ „	„ do 50 kg. (cieląt)	„ 2·— „	„ 3 „
e)	od owiec, kóz, baranów		„ 2·— „	„ 3 „
f)	od nierogacizny	do 60 kg.	„ 3·— „	„ 5 „
g)	„ „	„ 150 „	„ 4·— „	„ 7 „
h)	„ „	nad 150 „	„ 5·— „	„ 9 „

II. że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 17. września 1926 Nr III. S. F. 2548 zatwierdziło powyższą uchwałę na czas do 1. kwietnia 1927.

B) Pobierać wymienione pod I. opłaty w tej samej wysokości także w roku budżetowym 1927/28.

C. Rada miasta uchwali:

A) przyjmuje się do wiadomości:

I. że celem częściowego pokrycia ubytku dochodów, spowodowanego zniesieniem podatku spożywczego z dniem 1. lipca 1926 Tymczasowy Zarząd miasta postanowił na posiedzeniu w dniu 7. maja 1926 podwyższyć opłaty mytnicze w następujący sposób:

1) od zwierząt domowych, idących luzem z 5 na 10 gr.
2) od zwierząt domowych w zaprzęgu „ 25 „ 40 „
3) od automobilów osobowych i ciężarowych, oraz od doczepek . . . . z 1·30 zł. na 2 zł.
4) od autobusów . . . . „ 2·— „ „ 3 „

II. że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zatwierdziło powyższą uchwałę Tymczasowego Zarządu miasta naprzód reskryptem z dnia 6. lipca 1926 Nr. S. F. 4724 na przeciąg 2 miesięcy, a następnie reskryptem z dnia 17. września 1926 L. As. 8340 N. III. S. F. 1887 na czas do 1. kwietnia 1927;

III. że podwyższone opłaty mytnicze weszły w życie dnia 20. lipca 1926.

B) Pobierać wymienione pod I. opłaty w tej samej wysokości także w roku budżetowym 1927/28.

Przeciw wnioskom komisji administr. przemawiał rm. Kosobudzki, Adelmann, Dr. Szołayski, Kluczka i Puchałki.

Po wyjaśnieniach referenta oraz wiceprez. Dr. Wielgusa, w głosowaniu wniosek rm. Kluczki oraz wnioski rm. Puchałki odrzucono.

Wnioski Komisji administr. pod A, B, C uchwalono.

Przewodnictwo obejmuje Prezydent miasta Inż. Rolle.

Na wniosek rm. Marskiego następujące sprawy uchwaliła Rada m. „en bloc".

I. Sprzedaż parceli gm. Józefie Mittenzwei w Dz. XVI.

Wniosek Sekcji I. Rada m. uchwali:

I. Odstąpić P. Józefie Mittenzwei parcelę gm. lk. 824/14 lwh. 2 Dz. XVI oznaczoną na planie sytuacyjnym Bud. m. B. z dnia 17 marca 1926 r. kolorem niebieskim o powierzchni około 46 m. kw. w zamian za części parceli lk. 824/4 o powierzchni około 36 m. kw. odciętej linią regulacyjną ulicy Łącznej i ul. Kazimierza Wielkiego potrzebnej na rozszerzenie powyższych ulic a to pod następującymi warunkami:

1) Grunty powyższe oddają strony kontraktujące w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2) Za nadwyżkę gruntu gminnego zapłaci p. Józefa Mittenzwei po 30 (trzydzieści) złotych w kruszczu za jeden sążeń kw. przyjmując wartość wewnętrzną jednego złotego równą wartości 9/31 gr. czystego złota w myśl rozporządzeń Prez. Rzeczyposp. Pol. z dnia 20 stycznia 1924 Nr. 7 poz. 65 Dz. U. Rz. P.

Kwota ta ma być zapłacona przy podpisaniu kontraktu.

3) P. Józefa Mittenzwei włoży kaucję na koszta przeniesienia figury (krzyża) z powyższej parceli gm. lk. 824/4. Wysokość tej kaucji oznaczy Budownictwo miejskie oddz. A.

4) Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, planów i pomiarów oraz ewent. należytość od przeniesienia własności poniosą obie strony po połowie.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Inż. Władysława Turskiego i Adama Czunkę a w razie przeszkody u jednego z nich pp. radców m. Stanisława Drozdowskiego i Henryka Pachońskiego.

(L. 6604/26).

II. Wywłaszczenie skrawków gruntu na cele regulacji ulicy Retoryka.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Na cele uregulowania ulicy Retoryka nabyć drogą wywłaszczenia potrzebne grunta, a to:

1. od Katarzyny Kocołowej i spóln. obszar około 56 m. kw. — i

2. inż Jana Orłowskiego obszar około 37 m. kw.

II. Upoważnia się P. Prezydenta m. do poczynienia wszelkich kroków celem wyjednania wywłaszczenia.

III. Koszta nabycia gruntów i wszelkie należytości z nabyciem tych gruntów połączone, pokryć z funduszu regulacji. (L. 6673/926 I.)

III. Nabycie części parceli na regulację ulicy „Na Zbóju" w Dz. XXII.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. W celu regulacji ulicy „Na Zbóju" w Dz. XXII. Podgórze, nabyć dla Gminy m. Krakowa od P. Róży z Grzybczyków Żurkowej część parceli lkat. 974, objętej lwh. 959 ks. gr. gm. kat. Kraków, Dz. XXII. Pod-

górze o powierzchni około 219·7 metrów kwadr. czyli 60·9 sążni kwadr., oznaczoną kolorem żółtym na planie Budownictwa miejskiego, Oddz. B. z dnia 19 października 1926, w zamian za część parceli gminnej lkat. 962/1 objętej lwh 4 ks. gr. gm. kat. Kraków, Dz. XXII. Podgórze, o powierzchni około 14·8 metrów kwadr., czyli 4 sążni kwadr., oznaczoną kolorem niebieskim na powyższym planie, oraz za dopłatą po 35 (trzydzieści pięć) złotych obiegowych za jeden sążeń resztującego obszaru pod następującymi warunkami:

1. Cena kupna wypłacona będzie w gotówce zaraz po odebraniu gruntu i przesunięciu parkanu przez P. Różę Zurkową.

2. Cena kupna wypłacona będzie w złotych obiegowych z tem zastrzeżeniem, iż gdyby kurs złotego w złocie w myśl rozp. Prezydenta Rzp. z dnia 20 stycznia 1924, Nr 7, poz. 65 dz. u. Rz. P. w dniu wypłaty podniósł się lub obniżył w stosunku do kursu złotego w złocie w dniu 14 października 1926, tj. w dniu złożenia oferty, który to kurs wynosił 1·7366 złotych obiegowych za 1 złoty w złocie, to będzie odpowiednio podwyższona, względnie obniżona cena kupna w złotych obiegowych.

3. Powyższe grunty odstępują sobie kontrahenci w stanie wolnym od wszystkich długów i ciężarów.

4. Koszta kontraktu, intabulacji, planów i pomiarów, oraz ewent. stemple i należytości, poniesie Gmina miasta Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta, względnie jego zastępcy PP. Radców miejskich: Inż. Władysława Turskiego i Dra Ludwika Merza, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich, PP. Radców m. Dra Franciszka Mussila i J. Mitasińskiego.

III. Wydatek powyższy pokryć z Dz. VI. poz. 3 lit. o. budżetu 1926 r. dla którego przyznaje się kredyt potrzebny dodatkowy.

IV. Powyższy grunt nabywa Gmina m. Krakowa na podstawie ustawy z dnia 29 kwietnia 1925, Nr 51, poz. 346 dz. u. Rz. P. na regulację miasta.

(L. 5629/26 I.)

IV. Linja regul. wylotu ulicy Dąbrowskiego w Dz. XXII.

Imieniem Sekcji I. r. m. inż. D r o b n i a k wnosi: Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linję regulacyjną wylotu ulicy Dąbrowskiego w Podgórzu Dz. XXII, między ul. Hetmańską a podjazdem kolejowym, według linji czerwonej oznaczonej w planie Budow. m. Oddz. B. z dnia 20-go września 1921 literami: a_1-b_1-c_1.

2. Poleca się Magistratowi przystąpić do pertraktacji o wykupno gruntów do powyższej linji regulacyjnej i przedstawić dalsze wnioski na Radę miasta.

(L. 3281/926 Bb.)

V. Linja regulac. ul. Miedzianej w Dąbiu.

Imieniem Sekcji I. radca m. inż. C z u n k o wnosi: Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linję regulacyjną dla dalszego ciągu ulicy Miedzianej w Dąbiu, Dz. XX. od strony północnej, według linji czerwonej w planie generalnym regul. Dąbia z daty 23 stycznia 1926, oznaczonej niebiesko literami: h-i-j.

2. Poleca się skierować wywóz zbędnej ziemi z wykopów na powyższą ulicę, celem podniesienia dołów w ulicy do wysokości obecnej drogi.

(L. 3175/926 Bb.)

VI. Linja regulac. wylotu ul. Żółkiewskiego i ul. Grzegórzeckiej w Dz. XIX.

mieniem Sekcji I, radca m. inż. K l e i n b e r g e r wnosi: Rada m. uchwali:

Zatwierdza się linje regulacyjne wylotu ul. Żółkiewskiego do ul. Grzegórzeckiej w dz. XIX. według uzupełnień wkreślonych w planie Budownictwa miejskiego Oddz. B. z dnia 14. sierpnia 1911 r. wzdłuż linji czerwonych, oznaczonych literami; k-l-m-n; od strony zachodniej zaś: o-p-r-s; od strony wschodniej.

(L. 3067/926 Bb).

VII. Linja regulac. ul. Zielnej w Dz. X.

Imieniem Sekcji I, radca m. inż. C z u n k o wnosi: Rada m. uchwali:

1. Nawiązuje się do uchwały T. Zarządu miasta z dn. 20. lutego 1926 (L. 131/1926 B. b.) co do linji regulacyjnej południowej strony ul. Zielnej na zachód od ul. Szwedzkiej. Zatwierdza się linję regulacyjną ul. Zielnej w obrębie parcel lk. 197/1 i 197/2 dz. X., wkreśloną w planie Bud. m. Oddz. B. z dnia 16. lutego 1926 czerwono i oznaczoną głoskami: b-f.

2. Dla parceli lk. 197/2 ustanawia się nadto boczną linję budowlaną, oznaczoną na powyższym planie głoskami g-f jako przyszłą linję regulacyjną ulicy zaprojektowanej na planie generalnym zachodniej części Dębnik (plan z dnia 17. marca 1924 L. 1057/1919 B. b.) a mającej łączyć przyszły most na Wiśle w kilometrze 76·67 z ul. Kapelanka w Zakrzówku.

3. Dla południowej strony ul. Zielnej na przestrzeni od parceli miejskiej lk. 215 dz. X. do ulicy Szwedzkiej ustanawia się zwarty sposób zabudowania bez mieszkań suterynowych i oficyn mieszkalnych.

(L. 2405/926 Bb.).

VIII. Powołanie Komisji do podpisywania kontraktów.

Wniosek Prezydenta miasta. Rada m. uchwali:

Powołuje się Komisję do podpisywania kontraktów, a to pp. Radców m.: Jan Bieleś, Inż. Franciszek Drobniak, Marceli Dutkiewicz, Ks. Ludwik Kasprzyk, Dr. Adam Müller, Inż. Władysław Kleinberger, Władysław Liebling, Józef Marski, Dr. Franciszek Mussil, Szczepan Rakisz, Zygmunt Siemek, Henryk Ziffer.

(L. prez.: 7735/926).

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 8·30 wieczór.

Posiedzenie tajne z dnia 18 listopada 1926 r.

Veniam aetatis.

Wniosek Prezydenta m. Rada m. uchwali:

I. Celem uzyskania stałej posady w Gminie udziela się Ś l i w i e J a n o w i, urodzonemu w r. 1882 veniam aetatis.

U c h w a l o n o. (L. prez.: 3349/926).

II. Wniosek Prezydenta m. Rada m. uchwali: Celem udzielenia stałej posady w Gminie Kogutowi Antoniemu, urodzonemu w r. 1862 udziela się veniam aetatis.

Uchwalono. (L. prez.: 6243/926).

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Dnia 28. listopada b. r. odbyło się pod przewodnictwem wiceprez. m. Sarego posiedzenie **sekcji skarbowej** Rady m., na którem uchwalono wnioski Magistratu w sprawie pobierania przez gminę m. Krakowa w przyszłym roku dodatków gminnych do państwowego podatku przemysłowego, gruntowego i nieruchomości, oraz samoistnych opłat od podań wnoszonych do Magistratu od datków i darowizn. Wkońcu uchwalono kredyt na rok 1927 w kwocie 84.000 zł. na utrzymanie klas: VIII. IX. i X. w szkołach powszechnych.

Następnie odbyło się posiedzenie sekcji ekonomicznej i skarbowej, na którem uchwalono przedłożyć do zatwierdzenia Radzie m. wnioski: powiększenia udziału gminy m. Krakowa w Spółce Mieszkaniowej dla miast, gwarancji gminy za pożyczkę, zaciągniętą przez Tow. Osiedli urzędniczych, nadto wniosek prezydjum m. przedstawiony przez wiceprez. Wielgusa na zaciągnięcie z funduszów bezrobotnych pożyczki w kwocie 200 tysięcy zł. na budowę miejskich baraków, oraz domu mieszkalnego.

Pod przewodnictwem radcy m. dra Muczkowskiego a w obecności wiceprezydentów Ostrowskiego i dra Wielgusa, odbyło się dnia 29. listopada br. posiedzenie **podkomitetu ogrodowego sekcji ekonomicznej**. Podkomitet podzielił się na delegacje do poszczególnych objektów ogrodowych miejskich, wybierając do nich stałych delegatów z pośród swych członków. Następnie załatwiono kilka spraw bieżących, a między niemi uchwalono przedłożyć sekcji I-szej i Radzie miejskiej do zatwierdzenia wnioski w sprawie utworzenia wieczystej fundacji im. ś. p. Wojciecha Bednarskiego na upiększenie parku miejskiego jego imienia na Krzemionkach w Dz. XXII.

Dnia 29. listopada b. r. odbyło się posiedzenie **komisji przemysłowej** Rady miasta Krakowa, na którem zaopinjowano szereg podań, tyczących się między innemi przemysłu techniczno-dentystycznego, drogueryj, agencyj prywatnej, dorożek samochodowych i innych. — Nadto omawianą była sprawa przeniesienia dotychczasowego miejsca postoju autobusów z placu św. Ducha na inne dogodniejsze miejsce.

Dnia 30. listopada b. r. odbyło się posiedzenie **podkomitetu sekcji ekonomicznej dla spraw cmentarnych.** Podkomitet wydał opinję co do rozporządzeń Magistratu, normujących sprawę szczelnego zamykania grobowców, oraz ustawiania ławeczek na cmentarzach miejskich. W końcu omówiono sprawę zadrzewienia cmentarzy miejskich.

Pod przewodnictwem radcy m. Inż. Turskiego, a w obecności całego Prezydjum miasta, odbyło się w dniu 30. listopada b. r. wspólne posiedzenie **Sekcji ekonomicznej, szkolnej, opieki społecznej, oraz Komisji drogowo-kanałowej, gruntowej i podgórskiej.** Bezpośrednio po tem obradowała Sekcja ekonomiczna.

Na wspólnem posiedzeniu uchwalono oddać na prawie budowli grunt gminny przy Aleji Skrzyneckiego w Dz. XXII Towarzystwu szkoły rzemiosł pod budowę pierwszej tego rodzaju w Krakowie szkoły rzemieślniczej, dalej upoważniono Prezydenta miasta do zawarcia ze Skarbem Państwa kontraktu o prawo budowli na gruncie gminnym obok parku Dra Jordana w Dz. XIV pod budowę Państwowej szkoły artystycznego przemysłu, w chwili, kiedy gmina mieć będzie pewność, iż Rząd do efektywnej budowy przystąpi.

Nadto postanowiono utworzyć z zapisu Towarzystwa zaliczkowego i oszczędności „Własna pomoc" w dz. XXII, oraz z różnych darów wieczystą fundację im. śp. Wojciecha Bednarskiego na upiększenie parku jego imienia na Krzemionkach w dz. XXII.

Następnie przyznała Sekcja ekonomiczna miejsca na cmentarzu rakowickim pod dwa groby honorowe dla śp. Gen. Zygmunta Zielińskiego i śp. Marjana Dubieckiego.

Po uchwaleniu wniosków Magistratu w sprawie nabycia gruntu pod ulicę w Dz. XI., rozpatrzyła Sekcja sprawę budowy kiosku z 5-ciu sklepami w narożniku ulicy Lubicz i placu kolejowego i uchwaliła kiosk ten z początkiem roku przyszłego wybudować, przyczem usunąć także obecny parkan murowany naprzeciw dworca osobowego, a natomiast postawić tam w odległości 2-ch metrów od granicy placu kolejowego parkan sztachetowy z podmurowaniem taki, jaki istnieje już od strony ulicy Lubicz. Wybudowanie tego kiosku umożliwi Prezydjum miasta skasowanie 5-ciu innych kiosków, których wygląd szpeci obecnie miasto.

W dalszym ciągu rozstrzygnęła Sekcja ekonomiczna licytację ofertową na budowę trzeciego baraku dla bezdomnych w Dz. XX. przy ul. Barakowej, oraz poruczyła dozór nad wykonaniem budowy dwóch domów miejskich 3-ch piętrowych przy ulicy Robotniczej w Dz. XXII radcom miejskim Oplustilowi i Inż. Sperro.

W końcu przyjęła Sekcja do wiadomości sprawozdanie Budownictwa miejskiego o stanie obecnym i zamierzonem prowizorycznem uporządkowaniu ulicy Kasztelańskiej w Dz. XII., wreszcie zatwierdziła koszta wykonania przez Budownictwo miejskie połączeń kanalizacji domowej z miejskim kanałem ulicznym, odnośnie do 22-ch domów w mieście.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie ul. Smoleńska 9.